

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Bc. Lucia Blažiová

**Postoj ČR k čínsko-tibetským vzt'ahom
pohľadom denníku MF DNES**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Bc. Lucia Blažiová**

Vedoucí práce: **Mgr. Lucie Macků**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

BLAŽIOVÁ, Lucia. Postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom pohľadom denníku MF DNES. Praha, 2015. 62 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucie Macků

Abstrakt

Bakalářská práce Postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom pohľadom denníku MF DNES sa zameriava na analýzu prezentácie postoja rôznych aktérov k Číne a Tibetu na stránkach denníka v rokoch 2008 a 2014. Pri výskume je využitá kombinácia kvantitatívnej a kvalitatívnej obsahovej analýzy. Výsledkom je zistenie, že v roku 2008 sa denník zameriava viac na vzťahy k Tibetu - najčastejšie v súvislosti s témami porušovanie práv, kultúrnej a náboženskej slobody. Narozdiel od toho, v roku 2014 je častejšie prezentovaný postoj k Číne, a to najmä v súvislosti s ekonomickou spoluprácou medzi ČR a ČĽR. Z výskumu tiež vyplýva, že prezentácia postoja politických aktérov je výrazne nadreprezentovaná v porovnaní s ostatnými aktérmi. MF DNES pritom na svojich stránkach potvrdzuje stereotyp, že pravicové strany (ODS, TOP 09, Zelení) zastávajú protitibetskú pozíciu, zatiaľ čo (stredo)ľavicové strany (ČSSD, KSČM) sa orientujú na Čínu. Na základe toho sú v denníku oba postoje politických koalícií vystavané na konflikte ľudské práva vs. obchod.

Abstract

Bachelor thesis The attitude of Czech Republic to Chinese- Tibetan relations according to newspaper MF DNES concerns a content analysis of the position of different actors towards China and Tibet on the MF DNES pages in years 2008 and 2014. Using content analysis we obtained differences between those years. In 2008 MF DNES focused on the relations to Tibet - most frequently on topics of human rights violations and cultural and religion freedom of Tibetan people. In contrast, in 2014 MF DNES was focusing on new Chinese - Czech relations based on economic collaboration. From there follows the

contrast between media picture of both years relating to the topic - human rights versus economic interests. Another result is over-representation of the attitude of political actors comparing with other kind of actors. MF DNES confirms the stereotype that right-wing parties hold Tibetan position, meanwhile left-wing parties hold Chinese position.

Kľúčové slová

Čína, Tibet, Česká republika, MF DNES, obsahová analýza

Keywords

China, Tibet, Czech Republic, MF DNES, Content Analysis

Zoznam použitých skratiek

ČĽR - Čínska ľudová republika

ČR - Česká republika

ČSSD - Česká strana sociálně demokratická

KDU-ČSL - Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová

KSČM - Komunistická strana Čech a Moravy

ODS - Občanská demokratická strana

SZ – Strana zelených

Rozsah práce: 108 610 znakov

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15.5.2015

Bc. Lucia Blažiová

Poděkování

Na tomto mieste by som sa chcela poďakovať vedúcej mojej bakalárskej práce Mgr. Lucie Macků za trpezlivosť a cenné odborné rady. Veľké ďakujem patrí aj mojej rodine za nepretržitú podporu počas celej doby môjho štúdia.

Institut komunikačných štúdií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁRSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Lucia Blažiová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2012/2013

E-mail diplomantky/diplomanta:

blazi.lucia@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediaální a komunikační studia, kombinovaná

Předpokládaný název práce v češtině:

Postoj ČR k čínsko-tibetským vztahom pohľadom denníku MF Dnes

Předpokládaný název práce v angličtině:

The attitude of Czech Republic to Chinese-Tibetan relations according to newspaper MF Dnes

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2014/2015

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Bakalárska práca sa bude zameriavať na to, akým spôsobom denník MF Dnes zobrazuje postoj ČR k problematike čínsko-tibetského konfliktu na svojich stránkach v rokoch 2008 a 2014. Hlavným impulzom tejto práce sú vyhlásenia ministra zahraničných vecí Lubomíra Zaorálka z apríla 2014 počas jeho návštevy Pekingu o tom, že ČR považuje Tibet za neoddeliteľnú súčasť čínskeho územia a nepodporuje samostatnosť Tibetu. Cieľom bude zistiť, ako denník zobrazuje pozíciu viacerých aktérov, organizácií či ČR ako celku k tomuto konfliktu, rovnako ako odhaliť, či sa samotný denník prikláňa na niektorú zo zainteresovaných strán.

Rok 2008 som zvolila z dôvodu predpokladaného väčšieho výskytu článkov venujúcich sa danej téme z 2 dôvodov: kvôli veľkým protičínskym demonštráciám pred olympiádou v Pekingu, a návštevy Jeho Svätosti Dalajlámu v Prahe z októbra tohto roku. Analýza článkov z roku 2014 sa bude snažiť zistiť, či došlo alebo nedošlo k zmene postojov prezentovaných v denníku v porovnaní s rokom 2008.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod – načrtnutie a základné východiská práce

2. Čínsko-tibetské vzťahy

2.1. Počiatky konfliktu

2.2. Súčasná situácia

V tejto kapitole by som sa stručne zamerala na vzájomné vzťahy, vznik a vývoj konfliktu medzi Čínou a Tibetom, až po jeho súčasnú podobu.

3. Zobrazenie čínsko-tibetských vzťahov v MF Dnes v roku 2008

3.1. Demonštrácie proti čínskej okupácii v Lhase

3.2. Reakcie na návštevu Dalajlámu v Prahe

3.3. Ďalšie témy

V tejto kapitole sa zameriam na zobrazovanie konfliktu v denníku počas roku 2008. Najprv sa zameriam na protičínske demonštrácie Tibeťanov v tomto roku, neskôr na reakcie na návštevu Dalajlámu v Prahe, a nakoniec na ostatné články, v ktorých budú určitým spôsobom spomenuté vzťahy/konflikt medzi oboma krajinami, spolu s postojmi a reakciami naň.

4. Čína-Tibet na stránkach MF v 2014

4.1. Ekonomické záujmy vs. ľudské práva?

4.1.1. Minister Zaorálek o postoji ČR k Tibetu

4.1.2. Reakcie na ministrove vyjadrenia v MF Dnes

4.2. Čína a Tibet – nový pohľad na ich vzťahy?

V kapitole sa zameriam na vyhlásenia ministra Zaorálka k Číne a jej vzťahu k Tibetu, rovnako ako na reakcie na ne na stránkach denníku. Minister v nich uisťuje čínskych predstaviteľov, že ČR nepodporuje samostatnosť Tibetu za účelom intenzívnejšej ekonomickej spolupráce s Čínou. Korešponduje toto tvrdenie so zobrazovaním Číny a Tibetu v MF Dnes v roku 2014? Zmenili sa postoje k danej téme v porovnaní s rokom 2008? To budú hlavné otázky, na ktoré sa budem snažiť nájsť odpoveď analýzou súvisiacich článkov v roku 2014.

5. Záver – stručné zhrnutie

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):
Analyzovaným denníkem bude Mladá Fronta Dnes v spomínaných rokoch 2008 a 2014.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

V práci použijem kombináciu kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy na zistenie, ako často a akým spôsobom MF Dnes pristupuje k téme čínsko-tibetského konfliktu, ale najmä aké názory a hodnotenie v článkoch na danú tému prevládajú.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Heath, John (2005). *Tibet and China In The Twenty-First Century. Non-Violence Versus State Power.*

Kniha popisuje vzťahy medzi Tibetom a Čínou od vlády Mao Ce-Tunga, ktorý rozhodol o čínskej invázii do Tibetu, až do vývoja situácie do súčasnej podoby. Autor sa zaoberá zmenami, ktoré v modernej dobe nastali v Tibete, rovnako ako otázke porušovania ľudských práv v Tibete zo strany Číny.

Smith, Warren W. (2009). *Tibet's Last Stand?: The Tibetan Uprising of 2008 and China's Response.*

Kniha sa zaoberá počiatkom vzniku tibetského povstania v roku 2008 a reakcie Číny, ktorá rastúcu ekonomickú a politickú silu využíva i na odstránenie opozície a pretláčanie vlastnej interpretácie tibetských dejín.

MZV ČR (2009). *Zpráva o zahraniční politice České republiky za období od ledna 2008 do prosince 2008.* Oficiálna správa MZV ČR o bi/multilaterálnych vzťahoch ČR v roku 2008. Použitá bude kapitola venujúca sa vzťahom ČR a Číny.

Seib, Phillip M. (1997). *Headline Diplomacy: How News Coverage Affects Foreign Policy.*

Autor sa v knihe zameriava na analýzu vplyvu médií na podobu a smerovanie zahraničnej politiky. Vychádza pritom z presvedčenia o veľkej sile médií na formovanie politických postojov elít a publika.

Human Rights Watch (2008). *China's Forbidden Zones: Shutting the Media Out of Tibet and Other „Sensitive“ Stories.* Report organizácie Human Rights Watch o čínskom postoji k zahraničným médiám. Čína aj počas olympijských hier 2008 nastavila akési limity pre zahraničné médiá a určila citlivé témy, o ktorých sa nesmeli informovať.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalárskych, magisterských a doktorských prací, ktoré byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Bc. Zuzana Košková (2012). *Zobrazování protestů v Tibetu 2008 na stránkách deníku China Daily.* Fakulta humanitních studií UK

Datum / Podpis studenta/ky

31.máj 2014

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Mgr. Lucie Macků

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD

TEORETICKÁ ČASŤ

1.	VYMEDZENIE TEORETICKÝCH POJMOV	6
1.1.	<i>Vplyv médií a mediálne účinky</i>	6
1.2.	<i>Agenda-setting</i>	8
1.3.	<i>Gatekeeping</i>	9
1.4.	<i>Spravodajské hodnoty</i>	10
1.5.	<i>Objektivita médií</i>	12
2.	PROBLEMATIKA KONFLIKTU MEDZI ČÍNOU A TIBETOM	14
2.1.	<i>Vývoj čínsko-tibetských vzťahov</i>	14
2.2.	<i>Súčasnú postavenie Tibetu</i>	16
2.3.	<i>Postoj medzinárodného společenstva ku konfliktu</i>	17
2.3.1.	<i>Postoj sveta k Tibetu a Číne</i>	17
2.3.2.	<i>Postoj ČR k Tibetu a Číne</i>	19

METODOLOGICKÁ ČASŤ

3.	METÓDA PRÁCE, FORMULOVANIE HYPOTÉZ, ZÁKLADNÝ SÚBOR JEDNOTIEK	22
----	---	----

VÝSKUMNÁ ČASŤ

4.	POSTOJ ČR K ČÍNSKO-TIBETSKÝM VZŤAHOV NA STRÁNKACH MF DNES V ROKU 2008	25
4.1.	<i>Počet článkov v roku 2008</i>	25
4.2.	<i>Reakcie na povstanie v Lhase</i>	26
4.3.	<i>Reakcie na konanie LOH v Pekingu</i>	30
4.4.	<i>Ostatné témy</i>	34
4.4.1.	<i>Vlajka pro Tibet</i>	34
4.4.2.	<i>Návšteva dalajlámu v Prahe</i>	36
4.5.	<i>Zhrnutie výsledkov z roku 2008</i>	37

5.	POSTOJ ČR K ČÍNSKO-TIBETSKÝM VZŤAHOV NA STRÁNKACH MF DNES V ROKU 2014	39
5.1.	<i>Počet článkov v roku 2014</i>	39
5.2.	<i>Ekonomické záujmy vs. ľudské práva</i>	41
5.2.1.	<i>Minister Zaorálek o postoji ČR k Tibetu</i>	41
5.2.2.	<i>Prezident Zeman o postoji ČR k Číne</i>	44
5.3.	<i>Čína a Tibet – nový pohľad na ich vzťahy?</i>	47
5.4.	<i>Zhrnutie výsledkov z roku 2014</i>	50
6.	OVERENIE HYPOTÉZ	52
	ZÁVER	55
	SUMMARY	57
	ZOZNAM LITERATÚRY	59
	ZOZNAM PRÍLOH	62

Úvod

Bakalárska práca *Postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom pohľadom denníku MF DNES* sa zameriava na analýzu pozície rôznych aktérov k Číne a Tibetu na stránkach denníku MF DNES. Prvotným impulzom tejto práce bolo vyhlásenie ministra zahraničných vecí Lubomíra Zaorálka počas jeho oficiálnej návštevy Číny v roce 2014, ktoré sa dostalo na stránky mnohých denníkov: *“Česko nepodporuje samostatnosť Tibetu.”*¹

Na prvom mieste to poukazuje na spôsob spracovania informácií médiami v honbe za prekvapujúcimi a kontroverznými správami. Česká republika samostatnosť Tibetu nikdy nepodporovala (samostatnosť dokonca nežiada ani sám dalajláma), takže výrok ministra nepredstavuje vo vzájomných vzťahoch s Čínou a Tibetom žiadne zmeny. No nemenej podstatná bola kritická reakcia na snahu o nové a užšie vzťahy s Čínou kvôli obchodu zo strany politickej opozície a verejnosti. Výrok ministra vyvolal okamžité reakcie (napr. petícia Češi Tibet podporujú, či Omluva za Tibet). Z tejto reakcie vyvstali mnohé otázky: Aký postoj zaujíma vláda ČR, ktorá oficiálne reprezentuje všetkých svojich obyvateľov? Na ktorú stranu sporu má tendenciu sa prikláňať česká verejnosť? A ako celú túto problematiku zachytáva denník MF DNES? Vyjadruje svoje stanovisko, alebo sa ho zdržiava v rámci snahy o zachovanie objektivity a nestrannosti?

Keďže najlepšie možno zachytiť rozdielne postoje počas sledovania dvoch období, v ktorých vidieť veľkú zmenu v zahraničnej politike ČR, na analýzu boli zvolené roky 2008 a 2014. V roku 2008 bola pri vláde pravicová koalícia ODS, SZ a KDU-ČSL na čele s premiérom Mirkom Topolánkom a prezidentom Václavom Klausom. Tento rok bola taktiež zvolený z predpokladu vyššieho výskytu článkov kvôli viacerým významným udalostiam: protičínskemu povstaniu v Lhase, konaniu olympijských hier v Pekingu a návštevy dalajlámu v Prahe.

¹ ČTK. *Zaorálek v Číne: Česko nepodporuje samostatnosť Tibetu*. Blesk, 29.4.2014. Online dostupné na <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/248364/zaoralek-v-cine-cesko-nepodporuje-samostatnost-tibetu.html> [cit.dňa 2015-04-08]

Rok 2014 predstavuje zmenu – v čele krajiny stojí vládna strana ČSSD, presadzujúca typické ľavicové hodnoty, a prvý krát v histórii ČR priamo zvolený prezident Miloš Zeman. Ako bolo spomenuté, medzi rokmi 2008 a 2014 neprišlo oficiálne k žiadnej zmene ani čo sa týka oficiálneho uznania samostatnosti Tibetu, rovnako ani tibetskej exilovej vlády zo strany ČR. Napriek tomu aktivity niektorých politických zástupcov ČR, motivované predovšetkým ekonomickými záujmami, udali novú podobu vzťahov medzi ČR a ČĽR, a tým i medzi ČR a Tibetom. Všetky tieto udalosti sa však k bežnému človeku dostávajú takmer výhradne skrze médiá. Je preto veľmi dôležité, akým spôsobom ich zobrazujú, na čo sa bakalárska práca zameriava.

Práca je rozdelená na 3 tématické časti a do 5 kapitol. Prvú časť tvorí teória. V prvej kapitole sú vymedzené najdôležitejšie teoretické pojmy a východiská, ktoré sú dôležité pre prácu. V jednotlivých podkapitolách sú objasnené vplyv médií a mediálne účinky, koncept teórií agenda-setting a gatekeeping, spravodajské hodnoty, na základe ktorých budú určované preferované hodnoty v MF DNES, a objektivita médií. Druhá kapitola sa zameriava na stručný vývoj čínsko-tibetských vzťahov a súčasnú situáciu jednak z pohľadu Tibetu, a jednak z pohľadu medzinárodného spoločenstva. Táto kapitola má slúžiť na objasnenie kľúčových udalostí v čínsko-tibetských vzťahov, z ktorých vyplýva rozdielna interpretácia histórie, (ne)oprávnenosť nárokov Číny a Tibetu, ako i odlišné stanoviská medzinárodnej verejnosti.

Druhú časť práce tvorí objasnenie metodológie výskumu práce. Sú tu najmä formulované základné výskumné hypotézy, ktoré sú v poslednej časti práce zodpovedané.

Tretiu časť práce tvorí samotný výskum a interpretácia jeho výsledkov. Je rozdelený do dvoch kapitol podľa skúmaných rokov. Na ich analýzu bola použitá kvantitatívna a kvalitatívna obsahová analýza, s väčším využitím práve tej druhej. Tvrdenia a hypotézy sú často dokladané citáciami z článkov, aby bolo lepšie vidieť spôsob prezentácie témy denníkom. V každom roku boli zvolené najvýznamnejšie udalosti súvisiacich s Čínou a Tibetom, na základe ktorých bol predpoklad väčšieho mediálneho zobrazenia postojov rôznych aktérov. V roku 2008 sú nimi protičínske povstanie v Lhase v marci a letné olympijské hry v Pekingu. Zvyšné témy, na ktorých pozadí sa dá pozorovať postoj rôznych aktérov ku konfliktu, sú zaradené do tretej

podkapitoly. V roku 2014 sú zvolenými udalosťami návšteva a výroky ministra zahraničných vecí Zaorálka a prezidenta Zemana v Číne. Tretia podkapitola je zameraná na to, akým spôsobom denník reaguje na orientáciu českej vlády na Čínu analýzou toho, akým témam a aktérom bol venovaný priestor v súvislosti s danou témou.

Práca sa mierne odkláňa od pôvodného projektu bakalárskej práce. Týka sa to najmä štruktúry výskumnej časti práce. Keďže návšteva dalajlámu v roku 2008 nevyvolala v denníku predpokladaný ohlas, bola spracovaná stručnejšie a zaradená do podkapitoly *Ostatné témy*. Namiesto nej je obsiahlejšie spracovaná téma olympijských hier v Pekingu. Do práce bola zaradená i téma návšteva prezidenta Zemana v Číne, ktorá je určite veľmi podstatná pre prácu. Vzhľadom na to, že sa jeho návšteva konala až po dopísaní projektu práce, bola do piatej kapitoly zaradená až v priebehu vypracovávania práce. Za oboma kapitolami výskumnej časti práce boli navyše doplnené podkapitoly, ktoré stručne zhŕňajú výsledky výskumu. Celkové zhrnutie výsledkov a potvrdenie hypotéz práce sa nachádza v samostatnej kapitole kvôli lepšej prehľadnosti práce.

TEORETICKÁ ČASŤ

1. Vymedzenie teoretických pojmov

Teoretická časť práce je zameraná na objasnenie chápania vplyvu masových médií na spoločnosť a jednotlivcov a zároveň na mechanizmy, ktorými médiá disponujú a skrze ne pôsobia na publikum. Sú medzi nimi koncepty agenda-setting, gatekeeping a teória spravodajských hodnôt, a nakoniec i pohľad na problematiku objektivity médií.

1.1. Vplyv médií a mediálne účinky

Vplyv médií sa odráža na mnohých úrovniach našich životov. Od malička nám poskytujú určitý obraz sveta a stávajú sa nástrojom socializácie jednotlivcov. Dokážu formovať názory a postoje, dať podnet ľuďom k akcii a sprostredkovávajú nám informácie z opačného konca sveta, s ktorými nemáme priamu skúsenosť. V tom zároveň spočíva ich riziko a potreba, aby sme k masovým médiám pristupovali kriticky.

Mediálne účinky sú podľa Denisa McQuila „*zamýšľané alebo nezamýšľané dôsledky činností masových médií*“². Výskum mediálnych účinkov je jednou z najdiskutovanejších tém týkajúcich sa médií. Ako uvidíme zo zamerania výskumu mediálnych účinkov v jednotlivých fázach, účinky médií nie sú rovnaké. Najtypickejšie je ich delenie na účinky:

- krátkodobé a dlhodobé
- priame a nepriame
- zámerné a nezámerné.³

Chápanie významu, ktorý bol pripisovaný mediálnym účinkom, sa postupom času výrazne menilo. Najčastejšie sa uvádza McQuilova periodizácia výskumu mediálnych účinkov, ktorý rozlíšil 4 hlavné fázy⁴:

² MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 3.vyd. Praha: Portál, 2007, s. 365.

³ JIRÁK,J; KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 2.vyd., Praha: Portál, 2003, s.174.

⁴ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. s.360 – 364.

1) Prvé obdobie, ktoré je charakteristické vierou vo všemocnosť médií, sa začína na prelome 20.storočia a trvá do 30.rokov. Spadá do neho jeden z prvých významných teoretikov, ktorý začal upozorňovať na vplyv médií, Walter Lippman. Podľa Lippmana sa masové médiá podieľajú na vytváraní tzv. *pseudoprostredia*, a to prenášaním stereotypov, na základe ktorých ľudia vnímajú realitu („*we define first and then see*“). Ľudia majú na základe toho tendenciu vnímať svet mimo ich zmyslového vnímania ako skutočný a pravdivý podľa popisovania v médiách. Médiám teda bola pripísaná schopnosť vytvárať postoje, názory a meniť chovanie príjemcov, z čoho vyplýva ich veľký vplyv.

2) V druhej fáze bol prístup skúmania účinkov médií poznamenaný snahou zbaviť médiá demonizácie vyplývajúcej z ich údajnej veľkej sily ovplyvňovať publikum. Ústrednou postavou tejto etapy výskumu sa stal Paul Felix Lazarsfeld so svojou *teóriou dvojstupňovej komunikácie* a tzv. *opinion leaders*.⁵ Médiám sa tak začala pripisovať omnoho menšia rola ako dovtedy, a je preto známa ako etapa s dominanciou *teórie minimálnych či obmedzených účinkov*.

3) V období tretej fázy (koniec 60.rokov) sa vracia viera v mocné a vplyvné médiá. Výskum sa však zameriava tento krát na dlhodobé účinky a vplyv ďalších faktorov (kontext a motivácia príjemcu, kolektívne fenomény ako viera, ideológia, kultúrne vzorce, atď.). Presvedčenie, že médiá dokážu meniť postoje a chovanie príjemcov, sa mení na hypotézu, že ich vplyv spočíva v schopnosti ovplyvniť vnímanie dôležitosti jednotlivých tém u príjemcov, sú teda schopné tzv. *nastolovania agendy*. (viď. kap. 1.1.)

4) Posledná fáza (od 70.rokov dodnes) predstavuje obrat k analýze mediálnych obsahov a spája sa so sociálne-konstruktivistickým smerom - médiá vytvárajú významy, a tým i sociálnu realitu. Publikum je však slobodné v preberaní týchto významov a veľkú rolu pritom zohrávajú spoločenské inštitúcie a spoločenský kontext. Táto fáza teda opätovne znamená čiastočný odklon od viery vo všemocnosť médií. Jednou z významných predstaviteľiek tejto fázy je Elisabeth Noell-Neumannová so svojou známou teóriou *špirály mlčania*, podľa ktorej má verejná mienka vplyv na chovanie jednotlivca v spoločnosti.

⁵ Podľa teórie dvojstupňovej komunikácie sa ideje z médií nedostávajú k širším, menej aktívnym vrstvám spoločnosti priamo, ale prostredníctvom tzv. vodcov verejnej mienky.

Analýza článkov v tejto práci vychádza práve z konštruktivistickej tradície, to znamená z prístupu, podľa ktorého média a mediálne obsahy konštruujú realitu, no zároveň sa jednotlivci tohto procesu zúčastňujú na základe svojho poznania a skúseností. Jedným z prostriedkov konštrukcie reality médiami je využitie ovplyvniteľnosti príjemcov (v tomto prípade čitateľov) v smere vnímania dôležitosti jednotlivých tém, t.j. agenda-setting.

1.2. Agenda-setting

V dnešnom svete, kedy sme pohltení informáciami zo všetkých strán, je nevyhnutný proces selekcie informácií. Je nutné si však uvedomiť, že tak ako sa my stretávame s nadbytkom správ a vyberáme si v novinách či v televíznom spravodajstve tie, ktoré sú pre nás dôležité, tak tento proces selekcie prebieha už na úrovni daných médií. Tie rovnako nie sú schopné (či už zámerne alebo nezámerne) pokryť všetky informácie, preto si na základe svojho úsudku medzi nimi vyberajú a zároveň určujú, akým spôsobom o nich budú referovať.⁶

Teóriu nastoľovania agendy formulovali D. Shaw a M. McCombs vychádzajúc zo svojej analýzy mediálnych obsahov počas prezidentskej volebnej kampane. Práve tieto obsahy mali podľa nich veľký vplyv na to, čo voliči považovali za hlavné témy kampane.⁷ Udalosti, ktorým bol venovaný dostatok priestoru, mali ľudia tendenciu preberať a vnímať ako dôležité. Znamená to, že spomínaní výskumníci odhalili koreláciu medzi množstvom správ, ich obsahom a mierou významu udalosti, ktorú jej príjemcovia začnú pripisovať. Za výstižnú skrátenú definíciu teórie nastoľovania agendy možno považovať nasledujúci citát jedného z jej najvýznamnejších teoretikov Bernarda Cohena: „*Média nemusia byť schopné určovať, čo si ľudia majú myslieť, ale sú úspešné v určovaní toho, na čo ľudia majú myslieť.*“⁸

⁶ JIRÁK, J.; BURTON, G. *Úvod do studia médií*. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, s.239.

⁷ ŠTEDROŇ, B.; POTUČEK, M.; PROROK, V; LANDOVSKÝ, J; ŘÍHA, R. a kol. *Politika a politický marketing*. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 28.

⁸ COHEN, B. *The Press and Foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press, 1963. Online dostupné na <http://www.recensio.net/rezensionen/zeitschriften/medialni-studia/2012/1/ReviewMonograph172736048/@@generate-pdf-recension?language=de> [cit. 2015-03-16].

Podľa McCombsa to však nie sú len udalosti, na ktoré sa média dokážu upriamiť našu pozornosť. Sú to i *atribúty* týchto udalostí⁹, to znamená, že média nám navyše konkrétnym obsahom správy povedia, ktorá stránka danej udalosti je významná. V práci nám tieto atribúty pomôže odhaliť kvalitatívna metóda použitá v praktickej časti práce.

1.3. Gatekeeping

Gatekeeping znamená v širšom označení proces výberu. Za otca tejto teórie sa považuje Kurt Lewin, ktorý skúmal, akým spôsobom je ovplyvnený proces výberu potravín v domácnostiach.¹⁰ V mediálnych štúdiách sa jeho teória používa na analýzu procesu selekcie informácií a udalostí, ktoré sa dostanú do spravodajstva. V tejto oblasti ju ako prvý aplikoval David Maning White, ktorý už v roku 1949 pozoroval a zaznamenával rozhodovací proces redaktora (označený vo Whiteovom článku ako „*Mr. Gates*“) denníku The Peoria Star, na základe ktorého boli uverejňované správy.¹¹ Prišiel k záveru, že proces výberu je ovplyvnený tým, čo *gatekeeper* považuje za pravdivé a dôležité na základe svojho postoja, skúseností a očakávaní.

Pri výskume, aké vplyvy pôsobia na proces výberu, sa teda v jeho prvotnej fáze zdôrazňoval subjektívny charakter rozhodovania pri výbere. V ďalšom štádiu výskumu sa k nemu pridali aj faktory *ideologické* a *organizačné*. Za faktory ideologické považujeme hodnoty a názory určitého spoločensko-kultúrneho usporiadania. Faktory organizačné sú ovplyvnené byrokratickými postupmi mediálnych organizácií.¹²

Ako jeden z najvýznamnejších vplyvov sa k nim pridáva faktor preferencií a vkusu publika. Na základe toho sa gatekeeper snaží vyberať do správ informácie a udalosti, ktoré s väčšou pravdepodobnosťou dané publikum zaujmú. Z tohto faktu

⁹ McCOMBS, M. *The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion*. Austin: University of Texas, 2003, s.5. Online dostupné na http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/mccombs01.pdf [cit. 2015-03-16].

¹⁰ SHOEMAKER, P.J.; VOS, T. *Gatekeeping Theory*, Taylor & Francis, 2009, s.109.

¹¹ WHITE, D.M. *The "Gate Keeper": A Case Study in the Selection of News*. 1950, s.390. Online dostupné na <http://www.aejmc.org/home/wp-content/uploads/2012/09/Journalism-Quarterly-1950-White-383-90.pdf> [cit. 2015-03-18].

¹² MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. s.241-242.

vychádza nutnosť poznať svoje publikum, najmä vekovú kategóriu, sociálne postavenie a ideologickú orientáciu. Zohľadňovanie preferencií publika je často motivované najmä získaním veľkého a stáleho publika, a tým pádom ekonomickým profitom.

1.4. Spravodajské hodnoty

Z množstva informácií, ktoré novinára obklopujú, majú väčšiu šancu na zaradenie do spravodajstva tie, ktoré vykazujú určité vlastnosti či znaky. Tieto vlastnosti sa nazývajú spravodajské hodnoty (*news values*) a „určujú pravdepodobnosť toho, či udalosť prejde bránou médií a bude prevedená na správu a ako taká ďalej mediovaná.“¹³ O prekročení prahu pozornosti a zaradení do spravodajstva pritom rozhoduje intenzita jednej hodnoty, alebo kombinácia viacerých hodnôt.

Pojem spravodajské hodnoty použil prvýkrát W. Lippman vo svojom známom diele *Public Opinion*.¹⁴ Zaradil medzi ne: jednoznačnosť udalosti, prekvapenie, priestorová blízkosť, negativita a konflikt.

Prvý empirický výskum spravodajských hodnôt však previedli nórski výskumníci Mari Holmboe-Rugeová a Johan Galtung. Na základe analýzy zahraničného spravodajstva v tlači vyvodili 12 spravodajských hodnôt¹⁵:

- frekvencia
- prah pozornosti
- jednoznačnosť,
- význam
- súznenie
- neočakávanosť
- kontinuita

¹³ REIFOVÁ, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2004, s.76

¹⁴ CHAPMAN, J.L.; NUTALL, N. *Journalism Today: A Themed History*. Oxford: Wiley –Blackwell, 2011, s.278

¹⁵ GALTUNG, J.; RUGE, M.H. *The Structure of Foreign News*. Journal of Peace Research, vol.2, č.1, 1965, s.64-91 Online dostupné z

<http://www.jstor.org/discover/10.2307/423011?uid=3739024&uid=2&uid=4&sid=21106100637311>
[cit.dňa 2015-04-19]

- variácia
- vzťah k elitným národom
- vzťah k elitným osobám
- negativita
- personalizácia.

Ako upozorňuje Trampota, ich výskum má nielen isté metodologické obmedzenia, ale niektoré z hodnôt (personalizácia, negativita, vzťah k elitným osobám a variácia) nie sú funkčné pri analýze spravodajstva v totalitnom režime.¹⁶

K spravodajským hodnotám Ruge a Galtunga kriticky pristupujú i Harcup a O'Neill. Vo svojej analýze naväzujú na kritiku, ktorá vyplýva z veľmi úzkeho zamerania na analýzu troch nimi vybraných medzinárodných udalostí. Galtung a Ruge tak napr. nezahŕňajú do svojej analýzy menej významné udalosti, vplyv grafických prvkov a neobjasňujú ani ideologické pozadie udalostí.¹⁷ Harcup a O'Neill na základe vlastnej analýzy koncipovali nový súbor spravodajských hodnôt, medzi ktoré zaradili¹⁸:

- mocenská elita
- celebrity
- zábava
- prekvapenie
- dobré správy
- zlé správy
- relevancia
- dôležitosť
- follow-ups¹⁹
- mediálna agenda.

¹⁶ TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. 1.vyd. Praha: Portál, 2006, s.27

¹⁷ HARCUP, T; O'NEILL D. *What is News? Galtung and Ruge revisited*. Journalism Studies, 2010. s. 264-265. Online dostupné na <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14616700118449> [cit. 2015-05-07]

¹⁸ HARCUP, T; O'NEILL D. *What is News? Galtung and Ruge revisited*. s. 270-276

¹⁹Termín follow-ups nemá v slovenčine ekvivalent, avšak myslí sa tým naviazanie, pokračovanie príbehov, ktoré sa už v danom médiu vyskytli.

Napriek tomu, že spravodajské hodnoty Galtunga a Ruge majú isté obmedzenia, patria dodnes medzi najvyužívanejšie hodnoty pri analýze spravodajstva. I v tejto práci budú využívané vo výskumnej časti.

1.5. Objektivita médií

Princíp objektivity je jeden z najdiskutovanejších rysov súčasných médií. Ako objektivita sa chápe „*vernost' faktom, presnosť pri popisovaní reality, a ako nestrannosť pri pohľade na vec, ktorá je opakom predpojatosti.*“²⁰ Najčastejšie sa za ideálny stav považujú média a žurnalisti, ktorí informujú objektívne, nestranne a nezávisle. Meranie a určenie objektivity je však náročné, reliabilitu výsledkov často mnohí spochybňujú. Nedostatok dôvery ohľadne výsledkov merania je argumentovaný subjektívnym charakterom výskumu objektivity, to znamená, že sa do neho určitým spôsobom premieta hodnotová orientácia výskumníka.²¹

Napriek tomu existujú spôsoby, akými možno čiastočne odhaliť (ne)objektivitu v médiách. Pri prevádzaní obsahovej analýzy nám pritom môže pomôcť týchto 7 princípov, ktorých zvýšený výskyt môže byť alarmom, že dané médium, či správy v ňom, sú neobjektívne:

- zavádzajúca definície a terminológia
- nevyvážené spravodajstvo
- nedostatok kontextu
- názory prezentované ako správy
- selektívne opomenutie (= zámerné vynechávanie niektorých informácií)
- použitie pravdivých faktov vedúcich k falošným záverom
- skresľovanie faktov.²²

Všetky tieto nástroje môže žurnalista vedome či nevedome využívať a vplývať tak na svoje publikum. Opäť preto platí, že publikum by malo kriticky premýšľať a byť

²⁰ RUŽIČKA, V. *Média a politika v konzumní společnosti*. Praha: Grada, 2011, s.96.

²¹ SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s.304.

²² Online dostupné na <http://honestreporting.com/7-principles-of-media-objectivity/> [cit. 2015-11-4].

schopné „čítať medzi riadkami“, čím samo dokáže odhaliť, nakoľko je dané médium v jeho očiach objektívne alebo nie. Rozhodujúcim faktorom je teda aktivita publika, na ktorú upozornil už Stuart Hall. Podľa neho je publikum aktívne pri procese dekódovania mediálneho odkazu. Publikum preto nemusí prijať zámer autora mediálneho odkazu a môže ho interpretovať odlišným spôsobom.²³

To, že objektivita je jedna z najdôležitejších požiadaviek na kvalitné spravodajstvo, napriek tomu, že jej meranie môže byť komplikované, je neodškriepiteľné. Niektorí teoretici ako napr. Vlastimil Ružička však naznačujú, že by to nemuselo platiť o jednej z jej zložiek - nestrannosti. Neznamená to, že by naznačoval, že denník a všetky články v ňom by mali podporovať jeden názor, postoj (napr. politickú stranu). Za žiaducejšie však Ružička považuje, aby v redakcii denníkov bola v podobe redaktorov zosobnená širšia názorová platforma a na fakultách žurnalistiky podporovaná názorová rôznosť. „Čím viacej usilujeme o objektivitu a nestrannosť, tým viacej by sme mali zdôrazňovať z akého stanoviska, z akej pozície sa vyjadrujeme a nazeráme na svet.“²⁴ To by viedlo k väčšej osobnej zodpovednosti redaktorov a zároveň by nútilo publikum k hlbšej reflexii nad stavom vecí, ako v prípade, keď dostávajú informácie len z jedného uhla pohľadu.

²³ HALL, S. *Encoding/ Decoding*. In DURHAM, M.G.; KELLNER, D.M. *Media and Cultural Studie*. Oxford: Blackwell Publishing, 2006. s. 164 - 173

²⁴ RUŽICKA, V. *Politika a média v konzumní spoločnosti*. s.94.

2. Problematika konfliktu medzi Čínou a Tibetom

2.1. Vývoj čínsko - tibetských vzťahov

Čína a Tibet prešli rôznymi etapami vývoja, pričom v mnohých z nich sa osud oboch krajín spojil. Podľa oficiálnej čínskej propagandy bol prvý politický zväzok medzi Čínou a Tibetom založený už v 7. storočí²⁵, z čoho dodnes vyplývajú ich historické nároky na územie Tibetu. V 8. storočí však prišlo vďaka kráľovi Tri-Song De-Tsen ku konsolidácii a územnému rozšíreniu Tibetu, z ktorého sa v tomto období stal najsilnejší národ v strednej Ázii, čo spôsobovalo veľké napätie medzi oboma ríšami. V 8. storočí prišlo k uzavretiu dohody, na základe ktorej „(...)všetko smerom na východ od súčasných hraníc je doménou Veľkej Číny. Všetko smerom na západ od súčasných hraníc je doménou Veľkého Tibetu.“²⁶

Od polovice 13. storočia sa tibetské územie dostalo pod nadvládu mongolských vládov.²⁷ Z ich iniciatívy vznikol medzi *chánmi* a *lámami* veľmi úzky personálny zväzok duchovného charakteru.²⁸ V tomto zväzku, a pod čiastočnou kontrolou Číny, existoval Tibet dlhé storočia.

Pod vplyvom expanzionizmu a politických ambícií sa mocnosti od prelomu 19. a 20. storočia snažili presadiť svoj vplyv i nad tibetským územím. Najúspešnejšia bola Veľká Británia v prvých rokoch nového storočia, ktorá na istý čas dokonca získala Tibet do sféry svojho vplyvu až po znovu obsadenie Tibetu čínskymi jednotkami roku 1910. Či už pod krátkodobou okupáciou Veľkej Británie, alebo v rámci stáročia trvajúceho čínsko-tibetského zväzku, je dôležité podotknúť, že tibetská vláda mala po celý čas

²⁵ *Tibet – It's Ownership and Human Rights Situation*. 1992 Online dostupné na <http://www.china.org.cn/e-white/tibet/> [cit. 2015-03-27].

²⁶ HEATH, J. *Tibet and China in the 21st Century. Non-violence Versus State Power*. London: SAQI, 2005, s. 76.

²⁷ Významný zlom v ich histórii nastal s čiastočnou reformáciou buddhizmu a udelením titulu prvého buddhistického duchovného vodcu *láma*. Táto nová zreformovaná forma buddhizmu, ktorej hlavné zásady sa stali myšlienkou mieru a nenásíli, sa rozšírili po celom tibetskom území. Tibeťania začali odmietať aktívnu účasť v bojoch a stali sa ľahkou korisťou pre výbojné susedné kmene.

²⁸ HEATH, J. *Tibet and China in the 21st Century*, s.78.

takmer všetky politické kompetencie vo svojich rukách.²⁹ Vplyv zahraničných mocností spočíval skôr v uznaní miery samostatnosti tibetskej vlády, poprípade uznania čínskej autority nad tibetským územím. Význam uznania, či už faktického alebo právneho, je dodnes jedným z rozhodujúcich faktorov v čínsko-tibetskom konflikte.

Zlom vo vzájomných vzťahoch medzi Čínou a Tibetom predstavovali dve udalosti v prvej polovici 20. storočia. Prvou je pád mandžuskej dynastie Čching a koniec cisárstva po sinchajskej revolúcii v októbri 1911. Začala sa tým písať novodobá história Číny a zároveň i nová, ešte komplikovanejšia podoba vzťahov s Tibetom. Podľa tibetských predstaviteľov pádom cisárstva zanikli všetky zväzky a povinnosti voči Číne, a ako reakciu na to vyhlásil 13. dalajláma o dva roky neskôr nezávislosť Tibetu. V náväznosti na to bola kvôli snahe dohodnúť a právne upraviť postavenie Tibetu zjednaná medzi predstaviteľmi Číny, Tibetu a Veľkej Británie v roku 1914 tzv. Simelská dohoda, ktorá mala zabezpečiť nezasahovanie do administratívy Tibetu z čínskej strany. K ratifikácii však prišlo len zo strany Británie a Tibetu, pretože čínsky zástupca na poslednú chvíľu odmietol svoj podpis k dohode pripojiť. Vzťah medzi Čínou a Tibetom zostali nedefinované, čo spôsobuje dodnes problém, akým spôsobom interpretovať nasledujúce udalosti v rokoch 1950/51.³⁰

Tie súvisia s druhým dôležitým medzníkom, a tým je nástup komunistov a Mao'Četunga do čela Čínskej ľudovej republiky v roku 1949. Práve Mao začal presadzovať tvrdú a nekompromisnú politiku nielen voči Tibetu, ale i ostatným územiám, ktoré považoval za neoddeliteľnú súčasť čínskeho teritória.³¹ V rokoch 1950 - 51 čínske vojenské jednotky obsadili a anektovali Tibet so zámenkou oslobodenia územia od imperialistických snáh západných mocností. Načasovanie útoku bolo pritom viac než výhodné, pretože zrak medzinárodnej verejnosti sa upieral skôr na prebiehajúci konflikt medzi Severnou a Južnou Kóreou.³² Už v roku 1951 boli pod veľkým tlakom prinútení tibetskí zástupcovia podpísať tzv. 17-bodovú dohodu. Tá síce zaručovala

²⁹ V Tibete boli čínskou vládou dosadení úradníci, ktorí kontrolovali činnosť tibetskej vlády - najmä či nejde proti čínskej politike.

³⁰ LIŠČÁK, V. *Dějiny Číny, Taiwanu a Tibetu v datech*. Praha: Libri, 2008, s. 419 - 434

³¹ Okrem Tibetu si Čína robila nároky na územia Taiwanu a Východného Turkestánu (dnešné územie autonómnej oblasti Sin - ťiang).

³² HEATH, J. *Tibet and China in the 21st Century*. s.113.

Tibeťanom určitú mieru autonómie a náboženskej slobody, no zo strany Číňanov bola neustále porušovaná. V Lhase bola navyše zriadená civilná a vojenská správa, ktorá dohliadala na poriadok a dodržiavanie čínskych nariadení. Situácia sa rapídne zhoršovala, čo vyústilo v odchod dalajlámu a ďalších významných predstaviteľov do exilu v roku 1959, a následné demonštrácie v Lhase, ktoré si vyžiadali tisícky obetí. Po príchode do indického exilu zriadil dalajláma v roku 1960 tzv. *Národné zhromaždenie*, čo Číňania považovali za nepriateľský akt a prejav separatizmu tibetského duchovného lídra.³³

V roku 1965 prehlásili čínski predstavitelia tibetské územie za tzv. *Tibetskú autonómnú oblasť*,³⁴ a to napriek protestom politických predstaviteľov Tibetu i jeho obyvateľov. V období 80. a 90. rokov boli pokusy o nadviazanie dialógu medzi Pekingom a Lhasou, avšak všetky skončili neúspešne. Napriek tomu, že dalajláma je zo strany Číny opakovane obviňovaný zo separatizmu, ten v skutočnosti žiada autonómiu a skutočné dodržiavanie ľudských práv a náboženskej slobody. Základným problémom je dodnes jednoznačný a neoblomný postoj oboch strán, ktorý znemožňuje akýkoľvek druh spolupráce a vyjednávania.

2.2. Súčasné postavenie Tibetu

Na začiatku 2. tisícročia boli vzájomné vzťahy a kontakty obmedzené na minimum. V marci 2001 však podpísala čínska vláda *Medzinárodný pakt o ekonomických, sociálnych a kultúrnych právach*, ktorého súčasťou je právo národov na sebaurčenie.³⁵ Mnoho odborníkov zareagovalo poukazujúc na rozpor medzi záväzkami vyplývajúcimi z dohody a faktickým postavením tibetského národa. Čína veľmi pohotovo odpovedala a obyvateľov Tibetu označila nie za národ, ale za menšinu žijúcu na území Číny. Tým pádom podľa nich tibetská menšina právo na sebaurčenie nemá.

Na oficiálnom postavení Tibetu sa tak ani po podpísaní tejto dohody nič nezmenilo. Dlhodobá frustrácia viedla v roku 2008 k vlne protestov proti čínskej

³³ DILLON, M. China. A Modern History. London: I.B.Tauris, 2010. s.370

³⁴ LIŠČÁK, V. Dějiny Číny, Taiwanu a Tibetu v datech. s. 553

³⁵ HEATH, J. *Tibet and China in the 21st Century*, s.236.

nadvláde, ktorá vyvrcholila obrovským násilím a tisícami obetí na životoch. Medzinárodné spoločenstvo vyjadrilo poľutovanie nad udalosťou a odsúdilo čínsky tvrdý postup voči tibetským demonštrantom. To však krajinám nezabránilo zúčastniť sa letných olympijských hier, ktoré sa konali v Pekingu len pár mesiacov po spomínanom povstaní.

V roku 2009 sa v médiách objavil ďalší významný incident. 27. februára 2009 sa mladý mních z buddhistického kláštora Kirti upálil na protest proti čínskej nadvláde. Odvtedy týmto spôsobom vyjadrilo svoj postoj a odpor proti čínskej okupácii už 132 Tibetánov, medzi nimi 22 žien.³⁶ Drastický spôsob, ktorým sa snažia sa alarmovať medzinárodnú verejnosť a poukázať na potrebu riešiť súčasnú situáciu v Tibete, láka pozornosť médií, ktoré o týchto samoupáleniach pohotovo informujú.³⁷

Konflikt v súčasnej podobe existuje už viac ako pol storočia a nezdá sa, že by Tibetu v blízkej budúcnosti svitalo na lepšie časy, napriek vzrastajúcej podpore jednotlivcov i medzinárodnej verejnosti.

2.3. Postoj medzinárodného spoločenstva ku konfliktu

2.3.1. Postoj sveta k Tibetu a Číne

Konfliktu Číny a Tibetu a súčasnému porušovaniu práv Tibetánov sa venuje mnoho oficiálnych rezolúcií a dokumentov, ako i historických výskumov. Zameriavajú sa najmä na právny status Tibetu pred rokom 1910, v období od vyhlásenie nezávislosti po znovu obsadenie Tibetu, ako i postaveniu Tibetu v súčasnosti. Medzi najvýznamnejšie z nich patria rezolúcie Valného zhromaždenia OSN z rokov 1961 a 1965³⁸, správy a rezolúcie Európskeho parlamentu a Medzinárodnej komisie právnikov.

³⁶ Save Tibet. Online dostupné na <http://www.savetibet.org/resources/fact-sheets/self-immolations-by-tibetans/> [cit. 2015-03-02].

³⁷ Vid'. napr. *Strašné! Mnich se v Tibete zapálil na protest proti uzavření kláštera*. 2.12.2011 zdroj: tn.nova.cz; *V Tibete se upálil další člověk protestující proti vládě Pekingu*. 7.10.2012 zdroj: zpravy.idnes.cz; *Před klášterem na jihu Číny se upálili dva tibetští mladíci*. 28.8.2012 zdroj: ceskatelevize.cz, 28.8.2012.

³⁸ VS OSN v prijatých rezolúciách uznáva právo tibetského národa na sebaurčenie.

Väčšina z nich sa nevyjadruje v jednoznačný prospech jednej zo zúčastnených strán, začo sčasti môže komplikovaná a nejasná podoba čínsko-tibetských vzťahov.³⁹ Takmer všetky majú charakter správ, ktoré upozorňujú na potláčanie ľudských, politických a kultúrnych práv Tibetánov zo strany Číny, volanie po náboženskej slobode a kultúrnej autonómii a výzvy na zlepšenie celkovej situácie v Tibete.

V prípade konfliktu medzi Čínou a Tibetom má medzinárodné uznanie oficiálneho statusu Tibetu v minulosti a v súčasnosti veľký, ak nie rozhodujúci význam. V súčasnosti žiadny štát oficiálne Tibet neuznáva ako nezávislý samostatný štát, ale ako súčasť čínskeho územia. Napriek tomu dalajlámovi a Tibetu vyjadrujú podporu politickí predstavitelia, medzinárodné ľudskoprávne organizácie, známe osobnosti z oblasti kultúry a športu, ale i združenia a jednotlivci z rôznych kútov sveta. Mohlo by sa preto zdať, že veľký mediálny záujem a medzinárodná podpora by mohli pôsobiť ako vonkajší tlak na čínskych predstaviteľov, aby začali otvorene vyjednávať a snažiť sa o zlepšenie vzťahov s Tibetom. V skutočnosti však Čína reaguje na akékoľvek vyjadrenia podpory Tibetu veľmi nepriateľsky a jednotlivé osoby sa dostávajú na listinu nežiaducich osôb.

Jednou z hlavných príčin, prečo sa medzinárodné spoločenstvo neodváža na razantnejšiu spoločnú akciu proti Číne, je jej silné postavenie vyplývajúce z ekonomického a ľudského potenciálu, ktorými krajina oplýva.⁴⁰ V Číne žije jedna 1,3 miliardy ľudí, to znamená viac ako pätina obyvateľov celej Zeme, pod nepretržitým dohľadom a indoktrináciou Komunistickej strany. Krajina zároveň prekonáva malý ekonomický zázrak a preto sa stala dôležitým obchodným partnerom mnohých krajín, a to napriek nedemokratickému režimu a porušovaniu ľudských práv nielen Tibetánov, ale i čínskych obyvateľov.

Zaujímavý je rozdiel v obraze, ktorý podávajú o Tibete čínske a západné médiá. Západné médiá spomínajú v súvislosti s Tibetom najčastejšie témy ako sloboda,

³⁹ Ich znenie si možno prečítať v dokumente, ktoré zhromažďuje obsahy všetkých významných dokumentov venujúcich sa otázke postavenia Tibetu. Online dostupné na <http://tibet.net/wp-content/uploads/2013/10/International-resolutions-on-Tibet.pdf>

⁴⁰ *Moderní Čína. Komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantom.* preklad FUNIOKOVÁ, N. Brno: Jota, 2009. s.?

nezávislosť, utláčanie malého národa, boj Svätého muža proti despotickej vláde. Čínske médiá naopak hovoria o národnej suverenite, stabilite, zjednotení čínskeho ľudu a pozdvihnutí životnej úrovne tibetského ľudu. Úplne protikladný je aj výklad histórie – zatiaľ čo západné médiá hovoria o invázii Číny na tibetské územie, čínske médiá hovoria o oslobodení Tibetu.⁴¹ Rovnako sú v protiklade informácie o politických právomociach, náboženskej slobode a ďalšie témy, na ktorých je vidieť, akým spôsobom môže fungovať propaganda a účelová interpretácia udalostí.

2.3.2. Postoj ČR k Tibetu a Číne

Oficiálne stanovisko ČR k Tibetu

Česká republika na internetových stránkach Ministerstva zahraničných vecí ČR oficiálne označuje Tibet za jednu z 5 autonómnych oblastí Číny a v súvislosti s napätými vzťahmi medzi oboma krajinami sa ďalej vyjadruje len vo veľmi miernom duchu (vzhľadom na mnohé udalosti), keď hodnotí, že „*národnostní otázka je citlivým problémem, zejména v Tibetu a severozápadní Číně.*“⁴² Jedinou ďalšou informáciou súvisiacou s Tibetom je upozornenie na pomerne komplikovaný postup pri snahe vycestovať na územie Tibetu, pričom o povolení na vstup do Tibetu rozhodujú výlučne zástupcovia čínskej strany.⁴³

Politickí predstavitelia, ktorí majú mandát zastupovať Českú republiku ako subjekt medzinárodného práva, vyjadrujú a prezentujú postoj štátu ako celku v medzinárodných politických otázkach. Bolo by nereálne a idealistické predpokladať, že s oficiálnym postojom vlády či prezidenta súhlasí každý občan ČR. Dôležité však je, že tento oficiálny postoj k rôznym udalostiam a konfliktom môže naznačovať pomery a priority v krajine, a rovnako vytvára obraz krajiny a jeho obyvateľov vo svete. Preto v súvislosti s reakciami na medzinárodné dianie je viac ako inokedy dôležitá voľba slov,

⁴¹ WEI-MIN LEE, A. *Tibet and the Media: Perspectives from Beijing*. Marquette Law Review, 2009, s.216-218. Online dostupné na

<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4931&context=mulr> [cit. 2015-04-17]

⁴² Oficiálna stránka MZV. Online dostupné na http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ [cit. 2015-20-03].

⁴³ Info na http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/cestovani/other.html

obsah a načasovanie vyhlásení, podpora verejnosti, ako i reálne akcie a rozhodnutia, ktoré nasledujú.

Zahraničná politika štátov, ktoré nepatria medzi tzv. svetové veľmoci, sa vždy nachádza v neľahkej pozícii. Tieto štáty nechcú byť odsúdené na pozíciu obyčajných divákov, ktorí z diaľky sledujú vývoj medzinárodných vzťahov. Každá krajina sa preto snaží nájsť významnejšiu oblasť, v ktorej dlhodobo prezentuje určitý postoj a tým profiluje svoju pozíciu v medzinárodnom systéme. Pre ČR sa touto oblasťou nepochybne stal neoblomný postoj v otázkach ľudských práv. Novembrové udalosti roku 1989 a mnohé osobnosti, ktoré odvážne a otvorene vystúpili proti sovietskym a domácim komunistickým zástupcom, sa stali symbolmi boja za ľudské práva. V postave Václava Havla bol najlepšie zosobnený tento boj, v ktorom prezident pokračoval aj v zahraničí až do svojej smrti.⁴⁴ Česká republika sa tak stala jednou z krajín, ktorá vždy najhlasnejšie a najdôraznejšie protestovala, ak na niektorých miestach sveta prichádzalo k potlačovaniu ľudských práv a slobôd.

Václav Klaus a vládni ministri počas jeho prezidentského obdobia v tomto smere pokračovali v nastolenom kurze zahraničnej politiky, napriek tomu, že jeho politika vždy dávala dôraz na ekonomické vzťahy. Veľký obrat však možno sledovať v posledných rokoch. Vysokí politickí predstavitelia ČR ako prezident Miloš Zeman, Jiří Rusnok, Lubomír Zaorálek, či ďalší významní politickí a ekonomickí aktéri ako napr. Jaroslav Tvrdík predstavujú nový smer zahraničnej politiky - orientáciu na Rusko a Čínu, teda krajiny, v ktorých vláda nepretržite potláča slobodu a nedodržiava základné ľudské a občianske práva, a to všetko v záujme naviazania ekonomickej spolupráce.

Postoj českej verejnosti

Cieľom tejto časti nie je tvrdiť, že s podporou Tibetu súhlasia všetci obyvatelia ČR, ale ukázať, že medzi českou verejnosťou existuje silné povedomie o problematike čínsko-tibetských vzťahov, pričom citlivo reaguje najmä na potláčanie ľudských práv (nielen) v Tibete. V mentalite českej verejnosti je otázka ľudských práv hlboko zakorenená, čo vyplýva z historickej skúsenosti. S nastoleným kurzom a aktivitami ČR

⁴⁴ Václav Havel, ktorý bol osobným priateľom dalajlámu, počas svojho prezidentského obdobia Čínu oficiálne nenavštívil ani raz.

súčasnej českej vlády a prezidenta Zemana v oblasti zahraničnej politiky, ktorá je v médiách prezentovaná ako obrat od problematiky ľudských práv k záujme lepších obchodných vzťahov, sa česká verejnosť príliš nestotožňuje.(viď. kap. 5.2.)

Za jednu z aktivít, ktorá demonštruje postoj verejnosti k Tibetu, je petícia *Češi Tibet podporujú*. Táto petícia priamo reaguje na vyhlásenia premiéra Sobotku a ministra zahraničných vecí Lubomíra Zaorálka počas jeho návštevy Čínskej ľudovej republiky v dňoch 28. - 30. apríla 2014. *“Premiér explicitne zdôraznil, že česká vláda neuznáva tibetskou exilovou vládu, a ministr zahraničí stvrdil svým podpisem ve společném prohlášení s čínským protějškem dodržování zásady nevměšování se do vnitřních záležitostí ČLR. Tento slib však naštěstí neznamená, že přestává platit svoboda myšlení a vyjadřování obyvatel České republiky.”*⁴⁵ Organizátori petície, ľudia, ktorí petíciu podpísali, a jej podporovatelia, tým dali najavo, že nesúhlasia s ich výroky, problém porušovania ľudských práv Tibeťanov považujú aj za svoj problém, a to napriek ekonomickému prospechu, ktorý môže plynúť z bližšieho partnerstva s Čínou.

Okrem tejto petície existuje množstvo ďalších spolkov a akcií vyjadrujúcich solidaritu s tibetskými obyvateľmi a protestujúcich voči zaobchádzaniu s nimi zo strany Číny. Patria medzi ne napr. každoročná akcia Vlajka pro Tibet, petícia Omluva za Tibet 2014⁴⁶, či občianske združenie na podporu Tibetu Lungta.

⁴⁵ Češi Tibet podporují. Online dostupné na porporujemetibet.cz [cit.2015-04-10]

⁴⁶ Text petície online dostupný na http://www.petice24.com/omluva_za_tibet_2014.

METODOLOGICKÁ ČASŤ

3. Metóda výskumu, formulovanie hypotéz a základný súbor jednotiek

Praktickú časť práce tvorí obsahová analýza článkov, ktoré zachytávajú postoj ČR ku konfliktu medzi Čínou a Tibetom. Obsahová analýza „ (...) *predpokladá možnosť vytvorenia všeobecnej teórie a jej testovanie prostredníctvom hypotéz vypovedajúcich o vzťahu dvoch a viac premenných*.“⁴⁷ Je to kvantitatívna analýza, ktorou zisťujeme množstvo a frekvenciu tém, udalostí či slov v určitom mediálnom odkaze.

V práci sa snažíme odhaliť, či sa denník Mladá Fronta DNES ako celok viditeľne prikláňa k niektorej zo strán konfliktu. Obsahová analýza „ (...) *nedokáže postihnúť menšie významové nuansy skúmaných textov*“⁴⁸, preto by pre výskum práce nebola postačujúca. Dá sa očakávať, že v rámci snahy o zachovanie objektivity a nestrannosti sa denník bude snažiť o neutrálne hodnotové vyznenie článkov. Kvalitatívna analýza vychádzajúca z hermeneutiky⁴⁹, nám pomôže určiť, nakoľko je toto tvrdenie platné.

Hlavnou výskumnou otázkou práce je: Akým spôsobom denník Mladá Fronta DNES prezentoval postoj Českej republiky ku konfliktu medzi Čínou a Tibetom v rokoch 2008 a 2014?

Jednotlivé hypotézy boli následne formulované na základe teórie spravodajských hodnôt. Na zreteli som teda mala, čo by mali udalosti spĺňať, aby sa udalosť stala pre novinára dostatočne zaujímavou a spracovateľnou, a dostala sa do spravodajstva. (viď kap. 1.4.)

⁴⁷ SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií*. s. 291

⁴⁸ SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií*. s.296

⁴⁹ Hermeneutika je technika, ktorá sa snaží o porozumenie a výklad významu. Vychádza z predpokladu, že texty vytvorené ľuďmi majú zákonite subjektívny charakter.

Hypotéza 1:

Vyšší počet článkov zaoberajúcich sa postojom ČR k Číne a Tibetu sa bude vyskytovať, ak budú splnené tieto spravodajské hodnoty.

- 1.1. *Vyšší výskyt článkov sa dá očakávať, ak bude splnená spravodajská hodnota vzťah k elitným osobám (návšteva dalajlámu v Prahe, návšteva českého ministra zahraničných vecí Lubomíra Zaorálka v Číne)*
- 1.2. *Vyšší výskyt článkov sa dá očakávať, ak bude splnená spravodajská hodnota negativity (smrť demonštrantov počas povstania v Lhase)*

Hypotéza č.2:

MF DNES sa bude zameriavať na postoj politických a ekonomických aktérov, ostatní aktéri dostanú menší priestor.

Hypotéza č.3:

V denníku budú prezentované typické stereotypy, čo sa týka postoja politických aktérov – pravicové strany a politici budú zobrazované ako protibetské, stredolavicové strany a politici ako pročínske.

Hypotéza č.4:

V roku 2014 bude oproti roku 2008 zaznamenaná zmena v postoji vládnych politických predstaviteľov k Číne z dôvodu ekonomického zblížovania oboch krajín.

Hypotéza č.5:

Denník MF DNES bude reagovať na viditeľnú zmenu postoja vlády ČR v súvislosti s naviazaním bližších vzťahov s Čínou vyšším výskytom negatívnych hodnotení, kritiky, citovo zafarbených slov, atď.

Do vyhľadávania boli zahrnuté všetky graficky ucelené žurnalistické texty – správy, komentáre, názory, rozhovory, atď., ktoré MF DNES v rokoch uverejnila v súvislosti s čínsko-tibetským konfliktom v rokoch 2008 a 2014. Pozornosť bude venovaná najmä tým, v ktorých je zmienka o pozícii rôznych aktérov ku konfliktu. Na vyhľadávanie textov bola použitá databáza Newton Media. Do databázy boli zadávané heslá Tibet a Čína v rokoch 2008 a 2009 v denníku MF DNES. Z viac ako tisícky správ

boli po prečítaní zaradené do analýzy len tie, v ktorých sa vyskytuje zmienka o postoji k Číne a/alebo Tibetu. Spolu tak bolo do analýzy zaradených 187 článkov.

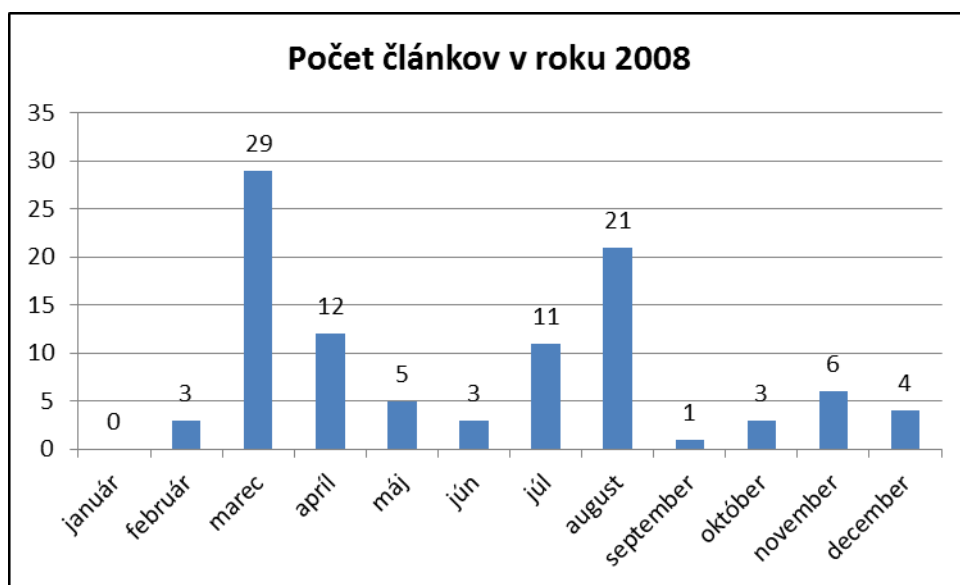
VÝSKUMNÁ ČASŤ

4. Postoj ČR k čínsko-tibetskému konfliktu na stránkach MF DNES v roku 2008

4.1. Počet článkov v roku 2008

Zobrazovanie postoja rôznych aktérov v denníku MF DNES v roku 2008 sú podrobnejšie skúmané na dvoch vybraných udalostiach:

1. povstanie v Lhase z marca roku 2008
2. letné olympijské hry v Pekingu konané v auguste 2008.

Graf 1. : Počet článkov so zmienkou o postoji rôznych aktérov v jednotlivých mesiacoch roku 2008.

V roku 2008 priniesol denník MF DNES 98 článkov, v ktorých je možné sledovať postoj rôznych aktérov k čínsko-tibetským vzťahom. Graf 1. poskytuje prehľad o počte článkoch v jednotlivých mesiacoch. Najvyšší počet článkov bol uverejnený v mesiacoch marec a apríl, čo korešponduje s vyššou mediálnou pozornosťou dvoch zvolených udalostí.

V mesiaci marec prispela k vyššiemu počtu článkov reakcia aj na ďalšiu dôležitú udalosť súvisiacu s témou, a tou je každoročná akcia Vlajka pro Tibet. Články pojednávajúce o akcii Vlajka pro Tibet a reakcie na návštevu dalajlámu v Prahe z konca roka 2008 sa preto bude venovať kap. 4.4.

4.2. Reakcie na povstanie v Lhase

Kvantitatívna časť

Denník MF DNES priniesol v súvislosti s povstaním v Lhase 46 článkov. Z tohto celkového počtu sa v 37 vyskytuje zmienka o postoji minimálne jedného aktéra na povstanie, či už prostredníctvom priameho slovného vyjadrenia alebo vo forme aktivity (Tabuľka 1).

Tabuľka 1: Prehľad aktérov a počtu vyjadrení na povstanie v Lhase.

Aktér	Počet vyjadrení
politický predstaviteľ	13
autor článku	10
osobnosť zo sveta športu	3
osobnosť zo sveta showbiznisu	5
aktivista	5
etnológ	1

Ako možno vidieť, v článkoch po povstaní bol najčastejšie prezentovaný postoj českých politických aktérov. Do skupiny *autor* spadajú všetky články, ktoré reflektujú postoj samotných autorov článku, ktorý je v článku otvorene vyjadrený.⁵⁰ V skupine *aktivista* sú zaradení demonštranti vyjadrujúci podporu Tibetu a organizátori akcií na podporu Tibetu. *Osobnosti zo sveta showbiznisu a športu* dostali priestor na vyjadrenia

⁵⁰ Všetky články, v ktorých sa nachádza stanovisko autora sú zaradené do rubriky *Názory* alebo *Publicistika*, to znamená, že ide o subjektívny názor autora článku. Preto sú autori zaradení ako relevantní aktéri po boku ostatných aktérov.

svojho názoru najmä v súvislosti s konaním Letných olympijských hier v Pekingu (viď kap.3.1.2.).

Čo sa týka hodnotového vyznenia článkov, neutrálne sú tie, ktoré prinášajú informácie o povstaní, pričom väčšinou sú to správy prevzaté od tlačových agentúr. Vo viac ako dvoch tretinách prípadov zaznieva vo vyjadreniach aktérov podpora Tibetu. Negatívne vyznievajú len výroky jedného z politických predstaviteľov - J. Paroubka, ktorý doslovne Čínu nikdy nepodporil, no podľa jeho vyjadrení Tibet chápe ako vnútornú záležitosť Číny (viď. nižšie), do ktorej by tým pádom nemali ostatní zasahovať. Negatívne vyznenie článkov v tomto prípade vyplýva z obrazu, ktorý o Paroubkovi vytvorili autori denníku, ako zo samotného postoja.

Kvalitatívna časť

To, čo sa 10.marca v Lhase začalo ako pokojný pochod na pripomenutie 49. výročia neúspešného tibetského povstania proti Číne, sa o niekoľko dní zmenilo na násilné demonštrácie, ktoré si podľa niektorých údajov vyžiadali až 140 mŕtvych, prevažne Tibeťanov.⁵¹ Denník MF DNES priniesol prvú informáciu o pokojnom pochode v Lhase 12.3.2008.⁵² O tri dni neskôr sa na titulnej stránke objavila informácia o zmene pochodu na protičínske demonštrácie, sprevádzané násilím na oboch stranách.⁵³

Oficiálne vyjadrenie českej vlády priniesol denník 18.4. s titulkom *Česká vláda se jasně postavila za Tibeťany*.⁵⁴ V mene celej vlády premiér Topolánek vyjadril veľké znepokojenie a odsúdenie násilia. Okrem premiéra dostali v článku priestor na vyjadrenie dvaja politickí predstavitelia pravice a jeden predstaviteľ opozície:

⁵¹ STRAŠÍKOVÁ, L. Neúspěšné protičínské povstání znamenalo odchod dalajlamy do exilu. ČT24, 10.3.2011. Online dostupné na <http://m.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/48000-neuspesne-proticinske-povstani-znamenalo-odchod-dalajlamy-do-exilu/> [cit. 2015-05-08]

⁵² KRYZÁNEK, L. *Nás nezastavíte, vzkazují pochodující Tibeťané*. MF DNES, 12.3.2008, .s.6

⁵³ SINE NOMINE. *Tibeťané demonstrují, ve Lhase se střelí*. MF DNES, 15.3.2008, s.1

⁵⁴ KOPECKÝ, J.; LÉBR, T. *Česká vláda se jasně postavila za Tibeťany*. MF DNES, 18.3.2008, s.6

Min. obrany V. Parkanová (KDU-ČSL): „(...) Čína zůstává přes svůj hospodářský vývoj komunistickou diktaturou.“

Min. zahraničních věcí K. Schwarzenberg (TOP 09): „ochrana lidských práv a základních svobod [je] univerzální hodnotou. Nelze na ni rezignovat ani v Praze, ani ve Lhase, (...)“

Vyjadrenia politikov pravicových strán korešpondujú a nesú sa v duchu kritiky Číny. Dôležité je, že v sebe zahŕňajú reakciu nielen na povstanie, ale na dlhodobé pomery v Číne.

Zaujímavý je spôsob, akým bol prezentovaný postoj k udalosti J. Paroubka (ČSSD): „[Paroubek] se již dříve odmítl k situaci v Tibetu vyjádřit s tím, že „to není něco, k čemu by se měl vyjadřovat“. Hned za Paroubkovým (ne)vyjádrením umiestnil autor reakciu Ruska, ktoré vyjadrilo podporu ČLR a prirovnal ho k obdobným dopisom z čias komunistického ČSSR. Autorovi sa tak podarilo vytvoriť dojem dvoch reakcií na povstanie: na jednej strane väčšinová a očakávateľná reakcia (podpora Tibetu - Topolánek, Parkanová, Schwarzenberg), na strane druhej deviantná a nežiaduca reakcia (podpora Číne - Rusko, Topolánek).

Na vyjadrenia Paroubka reagoval komentátor denníku M. Komárek kritickým článkom *Tibet není věcí Číny, pane Paroubku*.⁵⁵ Autor veľmi jasne vyjadruje svoje stanovisko: „Jiří Paroubek naprosto popřel princip zahraniční politiky země. Jako národ utlačovaný a dlouho okupovaný se snažíme zvedat svůj hlas (ted', když můžeme) ve prospěch těch, kdo strádají podobně. Tibet není po mnoho generací integrální součástí Číny. Byl proti vůli obyvatelstva okupován v roce 1951.“ Veľký význam možno pripísať najmä posledným dvom vetám, pretože ako sme videli v teoretickej časti práce, práve interpretácia udalostí z roku 1951 je kľúčová v konflikte Číny a Tibetu. Slovná prestrelka medzi Komárkom a Paroubkom pokračovala aj v ďalšom článku.⁵⁶ V ich postavách sa zosobňujú dva protichodné pohľady na interpretáciu vzťahov medzi Čínou a Tibetom. Autor využíva historickú paralelu tibetskej

⁵⁵ KOMÁREK, M. *Tibet není věcí Číny, pane Paroubku*. MF DNES, 19.3.2008. s.8

⁵⁶ PAROUBEK, J. *Tibet je odpovědností Číny, pane Komárku*. MF DNES, 21.3.2008, s. 9

a československej okupácie, a vytvára tým delenie na *my* (okupovaní, ktorí by mali držať spolu) *vs. oni*.

Narozdiel od M. Komárka sa ostatní autori článkov vyhli téme právneho statusu Tibetu v roku 1951, na ktorom sa nedokážu zhodnúť ani odborníci. Témy, na ktorej autori postavili svoju kritiku, sú najmä nesloboda, porušovanie ľudských práv, kultúrny a náboženský útlak, a násilie páchané na Tibeťanoch. Ako príklady možno uviesť nasledujúce:

„V posledních měsících však podle řady pozorovatelů nabraly patriotické vzdělávací kampaně čínských úřadů v Tibetu až nechutných rozměrů.“⁵⁷

„Opět se v posledních dnech bouří [Tibeťania] a opět je totalitní moc masakruje.“⁵⁸

„Jednou z hlavních třecích ploch je právě přisun čínských „kolonistů“, kteří v rámci cílené kampaně Pekingu vytlačují Tibeťany a činí z nich menšinu, která má méně a méně práv.“⁵⁹

„Okupace Tibetu a potírání práv tamních lidí je jenom jednou z mnoha věcí, které lze Číně vyčítat. Není mnoho zemí na světě (a žádná není tak velká a mocná), kde lidský život a individualita mají tak nízkou cenu jako v Číně.“⁶⁰

„Čína navíc zřejmě doufá, že první náznak vstřícnosti vůči Tibeťanům zabrání protestům proti štafetě s olympijským ohněm (...).“⁶¹

Slovné spojenia ako *kampane nechutných rozmerov*, *totalitní moc masakruje*, *nízka cena života*, či *prvý náznak ústretovosti* sú veľmi expresívne zafarbené slová a prispievajú k dokresleniu negatívneho obrazu Číny.

V denníku bol okrem reakcií politikov a samotných autorov venovaný priestor i postoju verejnosti, a to vo forme správ o pochodoch a iných aktivitách na podporu

⁵⁷ KRYZÁNEK, L. *Byli to mniši, kdo zvedl prapor*. MF DNES, 17.3.2008, s.7

⁵⁸ BUCHERT, V. *Bouře Tibetu, Kuba a mikrovlnky za svobodu*. MF DNES 17.3.2008, s.10

⁵⁹ RYBÁŘ, J. *Opozice: V Tibetu zahynulo 80 lidí*. MF DNES, 17.3. 2008, s.6

⁶⁰ ŠKRABAL, K. *Hry v Číně: divákovo utrpení*. MF DNES, 28.3.2008, s.9

⁶¹ SINE NOMINE. *Čína nabízí dalajlámovi jednání*. MF DNES, 26.4.2008, s.6

Tibetu, ktoré sa konali vo viacerých mestách, čím je dotváraný obraz väčšinovej podpory medzi rôznymi skupinami aktérov v ČR.

„Účastníci demonstrace se (...) ohradili proti dlouhodobému porušování lidských práv v Tibetu ze strany čínské vládní politiky.“⁶²

„Myslíme si, že otázka svobody Tibetu se týká všech svobodomyšlných lidí na světě, protože to není čistě lokální problém.“⁶³

4.3. Reakcie na konanie LOH v Pekingu

Po povtaní v Lhase sa na Čínu viac ako inokedy upriamil zrak verejnosti a problematika porušovania ľudských práv v usporiadateľskej krajine OH sa stalo jednou z najdiskutovanejších tém na stránkach MF DNES.

Kvantitatívna analýza

Tabuľka 2. : Prehľad aktérov a počtu vyjadrení na LOH v Pekingu.

Politický aktér	Počet vyjadrení	Ostatní aktéri	Počet vyjadrení
Topolánek	9	osobnosti zo sveta športu	6
Klaus	1	osobnosti zo sveta showbiznis	5
Havel	1	Aktivistí	9
Paroubek	2	autor článku	8
Bém	5	ekonomické subjekty	2
Bursík	2	* Studenti píšú noviny	54
Liška	5		
Schwarzenberg	4		
Parkanová	2		

⁶² SINE NOMINE. *Brnem prošel protestní pochod.* MF DNES? 27.3.2008, s.1

⁶³ NEDVĚD, J. *Znovu vyvěsili vlajku Tibetu.* MF DNES, 19.3.2008, s.3

Z tabuľky vyplýva, že najčastejšie bol opäť prezentovaný postoj politikov, a to najmä v súvislosti s ich účasťou na zahájení OH, čím dochádza k využitiu spravodajských hodnôt personalizácie a vzťah k elitným osobám. Mnoho politikov využilo túto príležitosť na prezentáciu vlastného postoja k Číne, čím došlo k výraznej politizácii témy OH na stránkach MF DNES.

Téma bojkotu olympijských hier kvôli porušovaniu ľudských práv poskytla priestor pre vyjadrenie známych ľudí zo sveta športu a showbiznisu, ale i pre ďalšie verejné demonštrácie a protesty Čechov.

K novinárom, ktorý vyjadrujú svoj subjektívny názor k problematike, sa pridala veľmi početná skupina autorov – študenti. Príčinou je projekt MF DNES *Študenti píšú noviny*⁶⁴, ktorí dostali možnosť vyjadriť svoj názor k téme ľudské práva a olympijské hry. Keďže téma bola uverejnená v marci 2008, povstanie Tibetčanov v Lhase sa dá považovať za jeden z impulzov jej výberu. Spolu bolo uverejnených v rôznych regionálnych mutáciách denníka viac ako 50 príspevkov.⁶⁵ Študenti sa v nich rozdelili na dva názorové tábory – 37 z nich priamo odsudzuje usporiadanie OH v krajine, kde dochádza k porušovaniu ľudských práv; v 17 príspevkoch študenti odmietajú spolitizovanie OH a športu, a spájanie hier s problematikou ľudských práv. Okrem toho, že sa vďaka tejto téme dozvedáme o názore študentov, je i ukázkovým príkladom teórie agenda-setting – denník zvolí témy, ktoré považuje svojou aktuálnosťou a významom za najdôležitejšie, a popostrčí mladých ľudí k hlbšej reflexii o nich.

Kvalitatívna analýza

Mediálna pozornosť olympijských hier je vždy veľká. Po marcovej tibetskej rebélii to o OH v Pekingu platilo o to viac, pretože z pozadia sa vynorila otázka: je správne, aby Čína, ktorá sa dopúšťa porušovania práv a násilia na svojich obyvateľoch, hostila olympijské hry?

⁶⁴ Projekt *Študenti píšú a čtou noviny* je projekt MF DNES pre študentov stredných škôl v ČR. Študenti majú možnosť napísať voľný názorový článok na tému zadanú denníkom, ktorá reflektuje aktuálne dianie. Vybrané príspevky denník následne uverejňuje na svojich stránkach.

⁶⁵ V grafe 1. nie sú príspevky študentov započítané, aby neskresľovali počet článkov redaktorov denníku.

To, že MF DNES tiež reagovala na túto problematiku, je na jej stránkach viditeľné. Jednak to možno badať na spomínanej téme zadanej v rámci projektu Studenti píše noviny, a jednak na téme, ktorá sa v článkoch objavovala pravidelne už dva týždne po povstaní – bojkot OH. Práve bojkot tejto udalosti, ktorá je na očiach celej medzinárodnej verejnosti, by bolo veľavravným gestom smerom k Číne. Na bojkot hier sa denník zamerlal z pozície dvoch aktérov – športovcov a politických predstaviteľov ČR. Denník týmto spôsobom veľmi výrazne prispel k politizácii OH na svojich stránkach.

Ako vyplýva z tabuľky 2., premiér Mirek Topolánek dostal z politických predstaviteľov najväčší priestor kvôli svojmu kritickému postoj k politike Číny voči Tibetu, ktorú otvorene prezentoval ako dôvod neúčasti na zahájení OH. V rozhovore z 16.8. premiér vyjadruje nielen svoju pozíciu k čínsko-tibetským vzťahom: „(...)za správne pokládám, že jsem demonstroval svůj nesouhlas s tím, co se děje v Tibetu.“, ale zároveň využíva priestor i na kritiku opozičných politikov a ekonomických aktérov: „Česká levicová opozice, ale i mnoho firem si však myslí, že máme být na Čínu „hodní“, nedráždit ji Tibetem či lidskými právy, a že za to pak budeme odměněni významnými zakázkami.“⁶⁶

Veľmi razantne bol prezentovaný i postoj ostatných politikov:

K. Schwarzenberg (TOP 09): „Čistě reklamní kampaň, jakou je slavnostní zahájení olympiády v zemi, která se znovu ukázala jako diktatura, bychom neměli podpořit.“⁶⁷

O. Liška (Zelení): „(...) někteří čeští olympionici kritizují to, že nepřijel ministr školství Ondřej Liška, pod jehož úřad spadá i sport. Zdůvodnil to porušováním lidských práv v Číně a situací v Tibetu.“⁶⁸

P.Bém (ODS): „Důvodem, proč se [tibetská] vlajka objevila právě teď, je konání olympijských her v Pekingu. „Není to žádný ‚bojkot‘ olympiády, ale pouze potvrzení dlouhodobého postoje Hlavního města Prahy k Tibetu a čínské genocidě v něm.“

⁶⁶ BUCHERT, V. *Hry? Polopolitická megalomanie*. MF DNES, 16.8.2008, s.12

⁶⁷ KRYZÁNEK, V. *Bush: Nechci urazit čínský lid*. MF DNES, 7.7.2008, s.6

⁶⁸ BUCHERT, V. *Topolánek na misi v Číne*. MF DNES, 14.8.2008, s.7

V. Parkanová: „*Sama se her nezúčastním kvůli událostem na náměstí Nebeského klidu a kvůli okupovanému a utlačovanému Tibetu.*“⁶⁹

Kritický postoj k Číne je opět zdôraznený expresívnymi slovnými spojeniami ako *diktatúra, porušovanie ľudských práv, čínska genocída, okupácia a utlačanie*. MF DNES sa celkovo podarilo vytvoriť dojem, že účasť na zahájení OH je pre politikov horúcim zemiakom, ktorý si medzi sebou pohadzujú, čo dokladajú články *Politici odmítli jet na olympiádu. Ted' posílají náměšky z dňa 5.8.* a *Politici v roli chytré horákyne z dňa 8.8.2008.*

J. Paroubek je znovu prezentovaný v názorovej opozícii s vládnymi politikmi: „*(...) vyzývat k bojkotu celých her není moudré. Je vidět, že pan Schwarzenberg není sportovec,*“⁷⁰ Denník teda znova využíva konfliktnosti v názoroch politikov.

V článku z 24.7. sa MF DNES venuje i účasti zástupcov rôznych ekonomických subjektov na OH. „*Do Číny míří tisíce byznysmenů, vynechání olympijských her by jim u tamních partnerů zlomilo vaz. (...) Záporná odpověď může znamenat, že Číňan bude takového člověka považovat za nekulturního barbara. A v Číně obchod stojí více na vzájemných vztazích než na suchých číslech.*“⁷¹ Narozdiel od politikov, sa ich účasť javí ako povinnosť a u autora článku nevyvoláva kritiku. Dosiiahnuté je to vysvetlením čínskych obchodných zvykov, a zároveň výrazmi ako napr. „*[neúčasť] by jim u partnerů zlomilo vaz*“, ktoré dokladajú nekompromisnosť Číny. V článku *Boj kampaní: Byznys vs. lidská práva*⁷² je naopak kritika veľkých korporácií veľmi razantná, olympiáda je v ňom dokonca označená ako genocídna.

Na stránkach denníku je i v súvislosti s OH opäť vytvorená dichotómia postojov – vládni politici, ktorí stavajú ľudské práva a otázku Tibetu nad dobré vzťahy s Čínou vs. opoziční politici (a ekonomické subjekty), ktorí presadzujú zásadu nevmiešavania sa do záležitostí Číny kvôli vidine lepších vzájomných stykov.

⁶⁹ SUCHOMEL, P. *Politici odmítli jet na olympiád. Ted' posílají náměšky*. MF DNES, 5.8.2008, s.4

⁷⁰ SUCHOMEL, P. *Schwarzenberg vyzývá na bojkot olympiády*. MF DNES, 10.4.2008, s.1

⁷¹ SINE NOMINE. *Šéfové! Odlet na olympiádu*. MF DNES Ekonomika, 24.7. 2008, s.1

⁷² HEGER, L. *Boj kampaní: Byznys vs. lidská práva*. MF DNES, 4.7.2008, s.6

V tabuľke 1. a 2. možno vidieť, že priestor na vyjadrenie dostala po povstaní v Lhase i skupina aktérov, pre ktorých nie je typické komentovanie politických udalostí – *osobnosti zo sveta športu a showbiznisu*. Denník v tomto prípade prepojil dve udalosti – protičínske povstanie a športovú udalosť roka 2008 – letné olympijské hry. Časovo sú ich názory prezentované od obdobia niekoľkých dní po povstaní až do vypuknutia OH, no ich analýza je zaradená do tejto kapitoly, pretože tematicky reflektujú ich postoj k bojkotu OH.:

J. Budař: „*Kdybych jel na olympiádu, výrazně bych jim to osladil. Pořád bych třeba vykřikoval, že jsem Tibeťan a že chci svoje oblíbený tibetský jídlo. Jinak že si budu pořád zpívat tibetský písničky a pak si na hlavu namaluju tibetskou vlajku a k ní čínskou, která bude o hodně menší.*“

J. Štětina: „*Otázkou je, co zvítězí, zda zneužití olympiády k propagandě čínského režimu, nebo volání po dodržování lidských práv.*“⁷³

L. Pollert: „*Tibet byl obsazený dávno předtím, než hry do Pekingu dali. Nepokoje by teď v Tibetu byly tak jako tak. S vlajkou tady neprotestuju proti čínské olympiádě, ale proti porušování lidských práv v Číně. Lásku k Tibetu nosím v srdci dávno.*“⁷⁴

V. Čáslavská: „*Nejlepší politikou je dobrý výkon, což ale neznamená, že bych mlčela. Šla bych v Praze na demonstraci za svobodu Tibetu a doma bych vyvěsila tibetskou vlajku.*“⁷⁵

Vo všetkých odpovediach zaznieva opäť kritika pomerov v Číne a v Tibete, téma bojkotu OH je mierne v úzadí. Z vyjadrení ľudí zo showbiznisu a bývalých športovcov vyplýva skôr snaha zaujať čitateľov, ako reálny význam ich odpovedí, o čom svedčí i rozdielny tón kritiky (od humoru po expresívne výrazy ako napr. *porušování lidských práv*, či *demonstrace za svobodu Tibetu*).

V príspevkoch redaktorov MF DNES môžeme pozorovať dva zaujímavé prvky. Prvým je využitie irónie ako reakcie na nadmerné spolitizovanie OH a ich bojkotu. Autor tým dosahuje nadľahčenie témy v záplave článkov.

⁷³ SINE NOMINE. *Známí Češi o Tibetu*. MF DNES, 29.3., s.8

⁷⁴ MACEK, T. *Polert: Pádloval bych s vlajkou Tibetu*. MF DNES, 29.3.2008, s.12

⁷⁵ MORAVEC, M. *Číně netleskat, říká Čáslavská*. MF DNES, 25.3.2008, s. 1

„Hledá se hrdina, hrdina sportovec, který odmítne účast na letních olympijských hrách v Pekingu. Kvůli Tibetu a lidským právům pochopitelně (...). Ano, aspoň jeden jediný opravdový hrdina! Jistě, lépe, když bude favoritem (hrdinství musí bolet), adeptem na medaili, v případě outsidera ztrácí bojkot šťávu. (...) A tak novináři obvolali sportovce známé nekonformním myšlením. Oštěpařku Barboru Špotákovou. Nejdřív to vypadalo nadějně. Ale pak – nic. Pojede. Škoda.“⁷⁶

Druhým prostriedkom je využitie historickej paralely medzi OH v Pekingu a spartakiádou, čím autor prenáša udalosť bližšie k pomerom čitateľa, a splňa hodnotu kultúrnej blízkosti.

„Zahájení olympiády v Pekingu bylo určitě velkolepé a technicky i choreograficky téměř dokonalé. Ale tomu spartakiádnímu dojmu se stejně nějak ubránit nešlo. Kroje, zpívající holčička, pochodující vojáci s rudou vlajkou - návrat do osmdesátých let v přímém přenosu. (...)Byla by velká škoda, kdyby pozornost, kterou nyní Číně jako čtenáři a diváci věnujeme, skončila se závěrečným ceremoniálem her. Pak by byly i sebevýraznější protesty proti porušování lidských práv k ničemu. To by bylo smutné, zvlášť když víme, co všechno s tím spartakiádním pocitem souvisí...“⁷⁷

4.4. Ostatné témy

Posledné dve témy, ktorým sa budem venovať pokrývajú zvyšok článkov publikovaných v súvislosti s čínsko – tibetskými vzťahmi v roku 2008, a sú nimi Vlajka pro Tibet a návšteva jeho svätosti dalajlámu v Prahe.

4.4.1. Vlajka pro Tibet

Vlajka pro Tibet je medzinárodná kampaň, do ktorej sa ČR zapája pravidelne od roku 1996. Každoročne 10. marca mestá, obce, kraje, ale i mnohé organizácie a jednotlivci, vyvesia tibetskú vlajku na znak podpory tibetského boja za ich ľudské a

⁷⁶ HRUBÝ, D. *Hledá se opravdový olympijský hrdina*. MF DNES, 22.4.2008, s.10

⁷⁷ ČÁSENSKÝ, R. *Pocit spartakiády, který se nedá a nemá zapomenout*. MF DNES, 9.8.2008, s.10

kultúrne práva. Vyvesenie vlajky je aktom veľmi symbolickým, pretože na území Číny a Tibetu je tibetská vlajka zakázaná. Deň tejto udalosti je pripomienkou na veľké tibetské povstanie v roku 1959 a okrem vyvesenia vlajky je akcia často sprevádzaná festivalmi, koncertmi a zbierkami na podporu Tibetu. V roku 2008 vyvesilo tibetskú vlajku ako symbol podpory tibetského boja za ich práva 345 českých miest, obcí a krajov, čo bol do tohto roku rekordný počet.⁷⁸

Najčastejšie články o kampani priniesli informácie o zapojení radníc z rôznych miest a obcí v jednotlivých regionálnych mutáciách denníka. Len jediný článok o kampani bol uverejnený mesiac pred konaním samotnej akcie, ostatné spadajú do obdobia 3 dní pred a jedného dňa po akcii. Časové rozmedzie mediálnej pozornosti kampane teda nie je veľké, avšak zaujímavé sú články, ktoré dávajú do centra pozornosti aktérov, ktorí s vyvesením vlajky nesúhlasia. Dva z nich, *Tibet nepodpoříme, řekli v Přerově a Prostějově*⁷⁹ a *Souhlasíte? Tak vyvěste Maa*⁸⁰, sú kritikou radníc Přerova a Prostějova za ich neúčast' na akcii. Napriek tomu, že vyvesenie vlajky nie je ich povinnosťou, autori vyvodením nepodpora Tibetu = podpora Číne, postavili zástupcov radnice do pozície nekonformných aktérov. Druhý, na ktorého správania bolo upozornené, je vtedajší šéf Sněmovny M. Vlček.

*„Když tibetskou vlajku vyvěsili do svého okna ve Sněmovně i poslanci Strany zelených, vysloužili si ostrou reakci šéfa dolní komory Miloslava Vlčka (ČSSD). Ten se neúspěšně pokusil jejímu vyvěšení zabránit.“*⁸¹

Kampaň je v denníku prezentovaná neutrálne, negatívne vyznievajú len články o jej "sabotéroch".

⁷⁸ PROCHÁZKOVÁ, M. *Vlajka pro Tibet. Tisková zpráva k 10.3.2008*. Online dostupné na <http://www.tibinfo.cz/clanek.php?id=586> [cit. 2015-04-24]

⁷⁹ SINE NOMINE. *Tibet nepodpoříme, řekli v Přerově a Prostějově*. MF DNES, 11.3.2008, s.2

⁸⁰ ŠTVERKA, D. *Souhlasíte? Tak vyvěste Maa*. MF DNES, 11.3.2008, s.2

⁸¹ SINE NOMINE. *Šéfa Sněmovny Vlčka rozlítla vlajka Tibetu*. MF DNES, 11.3.2008, s.2

4.4.2. Návšteva dalajlámu v Praze

14. dalajláma, vlastným menom Tändzin Gjamccho, navštívil Prahu na prelome októbra a decembra 2008. Mediálna pozornosť tejto udalosti bola omnoho nižšia ako bolo pôvodne očakávané. Od marca do konca augusta bola téma konfliktu medzi Čínou a Tibetom pomerne často pretriasaná, preto jedným z vysvetlení môže byť, že pomerne nízky počet článkov súvisí so snahou denníka o variáciu prezentovaných tém počas celého roka.

Články informovali najmä o dalajlámovom programe, stretnutí s prednými českými politikmi a proteste čínskych zástupcov. Z českých politikov je opäť menovite spomenutý premiér Topolánek, pri ktorom bol pripomenutý jeho bojkot OH:

„Topolánek už dříve autonomii Tibetu podpořil. V období před letní olympiádou v Číně na klopě saka nosil odznak s tibetskou vlajkou.“⁸² V tomto prípade však ide o zavádzajúce tvrdenie, pretože Topolánek v žiadnom zo svojich tvrdení autonómiu Tibetu priamo nepodporil.

Detailnejšie bola popísaná návšteva dalajlámu v parlamente.⁸³ Spomína sa v nej 7 politikov vládnych strán, ktorí dalajlámovi vyjadrovali podporu; poslanecká skupina Spolek přátel Tibetu; a jeden opozičný politik, čo znamená opäť jednoznačnú nevyváženosť prezentácie politikov. Navyše spôsob prezentácie politikov vládnych strán počas návštevy dalajlámu v parlamente vytvára dva veľké kontrasty:

K. Jacques: *„Občané České republiky vás mají ve velké úctě a solidarizují s vámi.“*

„Poslanec Radim Chytka z ODS dalajlamovi slíbil, že českého předsednictví Evropské unie využijí členové Skupiny přátel Tibetu a že Česko bude upozorňovat na problematiku okupované země. „Máme k tomu lepší předpoklady než jiné země, které více upřednostňují byznys než lidská práva,“ dodal poslanec Marek Benda z ODS.“

vs. politika opozičnej strany ČSSD:

Jan Hamáček: *„Jen židle určená pro šéfa zahraničního výboru Sněmovny Jana Hamáčka z ČSSD zůstala prázdná. „Přišel jsem pozdě, a tak jsem zůstal v sále, nic*

⁸² SINE NOMINE. *Přednášel o štěstí, pa odjel za premiérem.* MF DNES, 1.12.2008, s.1

⁸³ KOPECKÝ, J. *Dalajlama vyprodal parlament.* MF DNES, 2.12.2008, s.2

jiného za tím nehledejte,“ *odvětil Hamáček na otázku, zda mu účast nezakázala strana kvůli tomu, že Číňané nelibě nesou jakékoli upozornění na Tibet.*“

4.5. Zhrnutie výsledkov z roku 2008

V roku 2008 bolo v denníku uverejnených 98 článkov súvisiacich s témou. Články, v ktorých bol vyjadrený postoj aktérov k Tibetu a/alebo Číne, tematicky pokrývali 4 udalosti: kampaň Vlajka pro Tibet, povstanie v Lhase, LOH v Pekingu a návštevu dalajlámu v Prahe.

MF DNES sa na svojich stránkach v roku 2008 podarilo vytvoriť dojem podpory Tibetu naprieč českou spoločnosťou - od najvyšších politických predstaviteľov po bežných ľudí účastniacich sa pochodu za Tibet, a to zaradením článkov, v ktorých je podpora vyjadrená slovne alebo konaním. Najčastejšie sa v článkoch vyskytujú vyjadrenia politických predstaviteľov, čo platí pre všetky sledované udalosti, ostatní aktéri dostali menej priestoru. Prichádza tým k naplneniu spravodajskej hodnoty vzťah k elitným osobám a politizácii týchto udalostí.

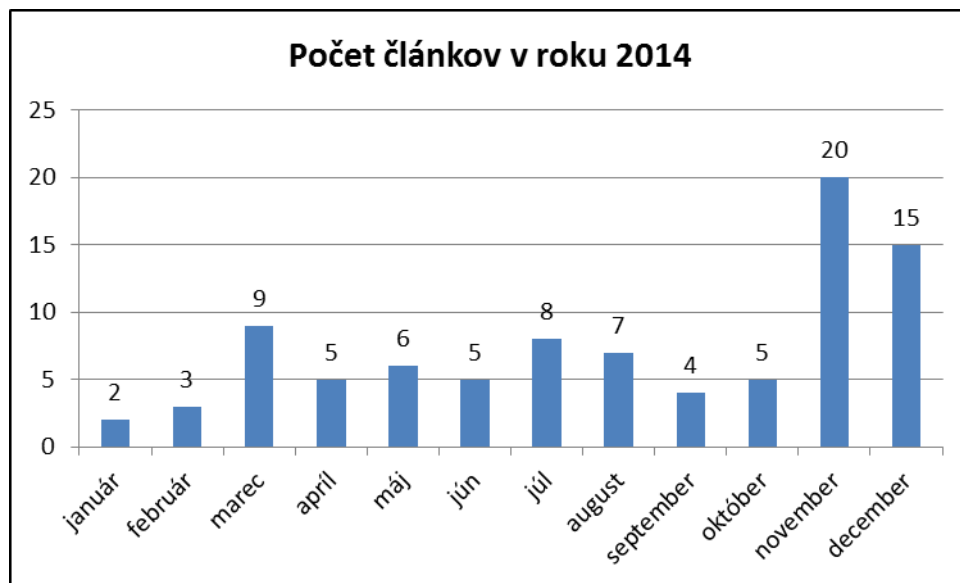
V článkoch je veľmi výrazne využitá aj konfliktnosť. Autori vytvárajú názorový konflikt českí vládni politici a verejnosť vs. opozičný politik J. Paroubek (a ekonomické subjekty, to však platí len pri téme OH). Vyjadrenia J. Paroubka sú prezentované ako marginálne a neprijateľné, a dostávajú ho do konfliktu s jedným z redaktorov denníku.

Čo sa týka obsahu, v článkoch znie kritika Číny nielen kvôli aktuálnym udalostiam, ale najmä za dlhodobé utláčanie a porušovanie práv v Tibete. S tým súvisí i využívanie expresívnych slov s negatívnou konotáciou dávané do súvislosti s Čínou.

5. Postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom na stránkach MF DNES v roku 2014

5.1. Počet článkov v roku 2014

V roku 2014 priniesol denník 89 článkov, ktoré sa týkajú postoja ČR k čínsko-tibetskému konfliktu.

Graf 2. : Počet článkov so zmienkou o postoji rôznych aktérov v jednotlivých mesiacoch roku 2014.

Graf počtu článkov, v ktorých sa odráža postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom v roku 2014, nám ukazuje, že jednoznačne najväčší počet článkov spadá na mesiace november a december, priemeru sa vymykajú i mesiace február, júl a august. Tématicky články v týchto mesiacoch pokrývajú: kampaň Vlajka pro Tibet (marec), návšteva ministra zahraničných vecí ČR v Číne (apríl), česko-čínska ekonomická spolupráca a (júl, august), a návšteva českého prezidenta v Číne (november, december). Centrum pozornosti sa tak presunulo od podpory Tibetu k politickej a ekonomickej spolupráci s Čínou.

Z hlavných tém článkov vyplýva aj zastúpenie aktérov, ktorí dostali najviac priestoru na prezentovanie svojho postoja. Jednotliví aktéri boli zaradení do troch skupín:

- politickí aktéri (51x prezentovaní)
- ekonomickí aktéri (10)
- ostatní aktéri (21)

Medzi politickými aktérmi, ktorých postoj bol prezentovaný, možno vysledovať dve línie politiky smerom k Číne:

- zástancovia zblížovania ČR a ČĽR - prezident Zeman (počet vyjadrení: 17), minister zahraničných vecí L. Zaorálek/ČSSD (8), premiér B. Sobotka/ ČSSD (6), námestok P. Drulák/ ČSSD (3), J. Dienstbier/ ČSSD (1), M. Hašek/ ČSSD (1), M. Zrzavecký/ ČSSD (1), M. Petera/ ČSSD (1);
- vs. odporci zblížovania: pravica a zelení (1), M. Bursík (2), V. Havel (2), zástupci radníc (8).

Jasne tak vyplýva silná nadreprezentácia postojov politikov strany ČSSD, ktorí začali raziť kurz novej zahraničnej politiky ČR a orientácie smerom na Čínu. Je zaujímavé, že postoj politikov ostatných vládnych strán (ANO a KDU-ČSL) k tak významnej zmene v zahraničnej politike ČR nebol na stránkach denníku v tomto období nebol prezentovaný.

Medzi ekonomickými aktérmi sú zaradení podnikatelia a zástupcovia českých firiem, medzi ktorými sú najvýznamnejší. J. Tvrdík (bývalý člen ČSSD) a Petr Kellner. V skupine ostatní aktéri sú zaradení: autori článkov, známe osobnosti i bežní ľudia, ktorí doplnili pomerne málo početnú skupinu opozičných politikov a vytvorili tak názorový protipól politikov ČSSD a ekonomických aktérov.

5.2. Ekonomické záujmy vs. ľudské práva

V tejto časti práce sa zameriam na to, akým spôsobom MF DNES zachytáva a reaguje na dve významné udalosti roku 2014 súvisiacich s témou – oficiálne návštevy ministra zahraničných vecí Zaorálka a prezidenta Zemana v Číne.

Už na konci roku 2013 napísal R. Furst vo svojej analýze čínsko-českých vzťahov, že „Čína prejavuje dosiaľ nebývalý záujem o strednú Európu, Českej republike sa ponúka možnosť zlepšenia politických kontaktov“.⁸⁴ Veľmi skoro sa ukázalo, že hlavní politickí predstavitelia si túto skutočnosť tiež uvedomujú a nasmerovali ČR na cestu politického a ekonomického zblížovania s ČĽR. Predpoveď novej zahraničnej politiky českej vlády, na ktorú naväzujú články v roku 2014, priniesol denník v januári, pričom už v nej vidieť jej negatívne hodnotenie:

*„Převládnu standardní sociálnědemokratické a evropskounijní postoje, které mívají sklon vidět v utlačovaném spíše toho hodného a v silném toho špatného, samozřejmě s výjimkou Číny a Ruska.“*⁸⁵

5.2.1. Minister Zaorálek o postoji ČR k Tibetu

Minister zahraničných vecí Lubomír Zaorálek (ČSSD) navštívil Čínu na konci apríla 2014. Táto udalosť pritiahla značnú pozornosť, pretože sa jednalo o prvú oficiálnu návštevu Číny na úrovni ministra zahraničných vecí ČR po 15 rokoch. Jej cieľom bolo zlepšiť vzťahy medzi oboma krajinami a posilniť vzájomný obchod.⁸⁶ Vlnu kritických reakcií z viacerých strán však minister Zaorálek zožal po podpísaní dokumentu, ktorého súčasťou bolo vyjadrenie:

⁸⁴ FURST, R. *Má mít Česká republika dlouhodobou strategii ve vztazích s Čínou?* Ústav mezinárodních vztahů Praha. s.1 Online dostupné na http://www.dokumenty-iir.cz/PolicyPapers/PP_Furst.pdf [cit. 2015-04-28]

⁸⁵ SINE NOMINE. *Rusnokov reparát a labutí píseň našich sympatií k Izraeli*. MF DNES, 14.1.2014, s.10

⁸⁶ SINE NOMINE. *Vláda chce obnovit vztahy s Čínou, návštěvy zahájí Zaorálek*. 23.4.2014. Online dostupné na <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vlada-chce-obnovit-vztahy-s-cinou-navstevy-zahaji-zaoralek/r~fbbeb778cae911e3af98002590604f2e/>

„Česká strana respektuje suverenitu a územní celistvost Čínské lidové republiky, je si plně vědoma důležitosti a citlivosti otázky Tibetu, znovu potvrdila dodržování své politiky jedné Číny i to, že Tibet je neoddělitelnou součástí čínského území. Česká republika v této souvislosti nepodporuje samostatnost Tibetu v jakékoliv formě.“⁸⁷

V prvom článku prinášajúcom informácie o ministrovej ceste do Číny sa autor venuje podobe česko-čínskych vzťahov počas predchádzajúcich vlád.⁸⁸ Na základe kontrastov približuje dva rôzne postoje vlád ČR k Číne a Tibetu.

Prezentácia vzťahov predchádzajúcej vlády s Čínou a Tibetom:

„Česko-čínské vzťahy byly několik let dost chladné“

„...[vtedajší premiér Fischer] přijal v Kramářově vile tibetského duchovního vůdce dalajlamu.“

vs. prezentácia vzťahov súčasnej vlády s Čínou a Tibetom:

„Vztahy České republiky a Číny zažívají restart.“

„Ministr Zaorálek jede na konci dubna do Číny rozmrazit diplomatické vztahy,...“

„Zaorálek má za to, že vztahy se od té doby různými cestami dařilo vylepšovat“

„Ostatně už druhá česká vláda nepřijímá dalajlamu.“

Autor sa však zdržiava hodnotových súdov, v rámci nestrannosti nenaznačuje, ktorá z dvoch pozícií vlády je lepšia a prijateľnejšia.

Omnoho kritickejšie naproti tomu vyznievajú články reagujúce na spomínanú dohodu - *Zaorálek se snaží vlichotit čínským soudruhům*⁸⁹ a *Gesta prosebníku naše pozice nijak nezlepší*.⁹⁰ Titulky článkov sú pritom zvolené veľmi podobne – slová *vlichotit* a *prosebník* vyvolávajú dojem konania, ktoré nie je vhodné a adekvátne ministra a je jeho výsmechom, a rovnako nerovného postavenia zástupcov oboch krajín.

⁸⁷ SINE NOMINE. *Zaorálek v Číne: Samostatnost Tibetu nepodporujeme*. Česká televize, 29.4.2014
Online dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/271230-zaoralek-v-cine-samostatnost-tibetu-nepodporujeme/> [cit 2015-04-29].

⁸⁸ KOUBOVÁ, K. *Ministr zahraničí jede do Číny. Po 15 letech*. MF DNES, 18.4.2014, s.7

⁸⁹ MARJANOVIČ, T. *Zaorálek se snaží vlichotit čínským soudruhům*. MF DNES, 29.4.2014, s. 10

⁹⁰ VRUBELOVÁ, J. *Gesta prosebníků naše pozice nijak nezlepší*. MF DNES, 30.4.2014, s.6

V prvom článku na titulok potom naväzuje kritika nového smeru zahraničnej politiky. Do opozície autor dáva dlhodobú stratégiu zahraničnej politiky ČR založenej na ochrane ľudských práv so súčasnou politikou. Je to prvý článok, v ktorom autor na stránkach denníku rieši morálny rozmer snahy o nadviazanie lepších vzťahov s Čínou. V druhom článku je naopak zdôraznená kontinuita v oficiálnom postoji ČR k Číne :

„Hrozně se to dramatizuje. Naše vláda, dokonce ani Václav Havel, nikdy nevolala po samostatném Tibetu.“

„Naše vláda si myslí, že je to podmínkou k tomu, aby k nám z Pekingu začali proudit bohatí čínští turisté a investice. (...) To je velmi naivní představa.“

„My jsme pro Čínu velká morální autorita a přesně z těchto důvodů jsou pro Peking podobná gesta jako Zaorálkovo prohlášení důležitá.“

„Náš kontinuální postoj byl naší jedinou devízou, jediným naším kapitálem při vyjednávání s Čínou.“

Článok je postavená na názore a argumentoch autora. Vyplýva z nich, že podpísanie tohto vyjadrenie preto nadobúda podobu symbolického aktu ústretovosti voči čínskym predstaviteľom zo strany ČR kvôli lepším obchodným vzťahom, ktorý však v konečnom dôsledku zabezpečí pre ČR nevýhodnejšiu pozíciu vo vzájomnom vyjednávaní.

Denníku sa naskytlo hneď niekoľko príležitostí, ktoré mohli využiť na väčšiu kritiku ministrovho prehlásenia ohľadne Tibetu. Prvým z nich je protestné vyvesenie plagátu V. Havla a dalajlámu M. Bursíkom (LES) oproti budove parlamentu, druhým je protestná petícia *Češi Tibet podporují*, rovnako iniciovaná M. Bursíkom. V ani jednom prípade im však denník nevenoval veľkú mediálnu pozornosť. Správy o proteste proti konaniu ministra boli obmedzené na informácie o lokálnych akciách na podporu Tibetu ako napr. v Českém ráji *„Několik set balonků proti paktování Česka s Čínou, jemuž padají za oběť lidská práva v Tibetu, vyletí v sobotu v Českém ráji.“*⁹¹ Tlačaná verzia

⁹¹SINE NOMINE. *Vyletí balonky na podporu Tibetu*. MF DNES, 15.5.2014, s.3

denníku tak len pomerne mierne zobrazila reakcie opozície a verejnosti k vyjadreniu ministra Zaorálka v Číne.⁹²

5.2.2. Prezident Zeman o postoji ČR k Číne

V novonastolenom trende pokračoval aj prezident Miloš Zeman. Zlepšovať vzťahy s Čínou išiel na konci októbra. Zatiaľ čo vyhlásenie ministra Zaorálka stojí na zásade nevmiešavania sa do záležitostí cudzieho štátu, vyhlásenia prezidenta Zemana možno prehlásiť za ústretovejšie.

„Přicházíme jako přátelé, i když zdaleka, a přicházíme s úmyslem rozvíjet naše vztahy na základě plného respektování zájmů obou našich zemí. (...) Proto nejen já, ale i nová vláda České republiky se zcela jasně vyjádřila, že respektuje územní integritu Číny, že neuznává tibetskou exilovou vládu a že se odmítáme jakýmkoli způsobem vměšovat do vašich vnitřních záležitostí.“⁹³

„Neučíme vás tržní ekonomiku ani lidská práva, naopak se od vás chceme učit. (...) Jsem v Číně, abych se naučil, jak urychlit ekonomický růst nebo stabilizovat společnost.“⁹⁴

Pred a počas prvých dňoch oficiálna návšteva prezidenta v Číne nepriťahovala veľkú mediálnu pozornosť denníka. Denník sa v súvislosti s prezidentom viac venoval téme udelenia milostí. Výroky prezidenta Zemana tlačená verzia denníku spočiatku neprinášala,⁹⁵ informácie z jeho cesty sa týkali hlavne obchodu.⁹⁶

⁹² MF DNES priniesla informácie o týchto protestných akciách na svojej internetovej stránke idnes.cz.

Vid'. napr. *Premiére, mýlíte se, pověsil Bursík na svém domě billboard k Tibetu* z 29.4.2014, *Vyměnili jste lidská práva za byznys s Čínou, vytkli vládě demonstranti* z 28.8.2014.

⁹³SINE NOMINE. *Česko uznává celistvost Číny, řekl Zeman. Včetně Tibetu a Tchajvanu*. Online dostupné na http://zpravy.idnes.cz/cesko-uznava-celistvost-ciny-tibet-zeman-flk-/zahranicni.aspx?c=A141027_120243_zahranicni_bse [cit. 2015-05-01].

⁹⁴ SINE NOMINE. *Nepřijel jsem vás učit lidská práva, řekl Zeman v čínské televizi*. Online dostupné na http://zpravy.idnes.cz/zeman-rozhovor-cinska-televize-d3h-/domaci.aspx?c=A141030_180201_zahranicni_mlb [cit. 2015-05-01]

⁹⁵ Opäť možno správy o prezidentových výrokoch nájsť iba na internetovej stránke idnes.cz.

⁹⁶ HORÁČEK, F. *Zeman slíbil pomoc s výzy, do Česka míří Bank of China*. MF DNES, 27.10.2014, s. 10

Z denníka sa čitatelia mohli dozvedieť len o jeho návrate z Číny súkromným lietadlom spoločnosti PPF Petra Kellnera.

„Čínská cesta hlavy státu a byznysmenů do Číny se chystala měsíce. Ale to nejdůležitější se odehrálo nečekaně a až v jejím závěru. Miloš Zeman zařídil pro nejbohatšího Čecha Petra Kellnera, jehož PPF v Číně expanduje, recepci u čínského prezidenta. A pak se na účet PPF svezl domů“⁹⁷

Priateľské vzťahy prezidenta Zemana a najbohatšieho Čecha P. Kellnera vyvolali nielen väčšiu mediálnu pozornosť ako kontroverzné prezidentove výroky, ale dokonca boli označené za najdôležitejší aspekt prezidentovej návštevy Číny. Vysvetliť sa to dá preferenciou využitia spravodajských hodnôt prekvapenia a zapojenia elitnej osoby, akou najbohatší Čech nepochybne je.

Články s reakciami na prezidentove výroky sa začali objavovať na začiatku novembra. Časť z nich tvorí otvorená kritika prezidenta vystavaná práve na preferencii obchodu nad ľudskými právami.

„Když hodláte v Číně rozjíždět velký byznys a nic jiného vás tam nezajímá, logicky se vám Zeman náramně hodí. Je primitivně bezskrupulózní ve věci lidských práv.“⁹⁸

„Vyplatí se vůbec Česku dávat přednost byznysu před lidskými právy?“

Neznám jedinou zemi, která by byla dlouhodobě schopna fungovat, pokud by nadřadila ekonomický zisk tomu, na čem hodnotově spočívá.“⁹⁹

Druhá citácia pochádza z rozhovoru s politológom, v ktorom prezidentova kritika vyznieva obzvlášť priamo a tvrdo, avšak využitie humoru a nadsázky prispieva k jej nadľahčeniu.

„A jak prezident na kameru ukazoval plyšového Krtečka - to je docela hezké vyjádření, jakým reprezentantem republiky je.“

⁹⁷ TAUŠOVÁ, Z. Zemanovo dilema: je státník, nebo soukromník? MF DNES, 29.10.2014, s.2

⁹⁸ MARJANOVIČ, T. Zeman a Kellner, partáci s razítkem Made in China. MF DNES, 29.10.2014, s.12

⁹⁹ NĚMEC, J. Prezident v Číně mluvil, jakoby přijel z války. MF DNES, 1.11.2014, s.2

„[Miloš Zeman] svého času patřil mezi vedoucí politiky polistopadového života a který je dnes dílem směšnou a dílem odpudivou figurkou, která si snad ani neuvědomuje, že by neměl v pondělí pít víno a v úterý kázat vodu. Což Miloš Zeman denně předvádí.“

Až na konci tohto rozhovoru z 1.11. denník podáva prehľad Zemanových kontroverzných výrokov, na ktoré rozhovor reaguje.

Od momentu, kedy sa ukázalo, že verejnosť na prezidentove výroky reaguje veľmi citlivo, sa zvýšil aj počet článkov s jeho kritikou. Najvyšší počet článkov bol publikovaný časovej blízkosti výročia nežnej revolúcie, pričom prezidentovo vystupovanie sa dávalo do opozície najmä s jej ideálmi a hodnotami. Denník tak využíva hodnotu kultúrnej blízkosti a konfliktu. Prezentovanie názorov rôznych osôb, ktorý sa nestotožňujú s prezidentovým postojom, posilňuje dojem názorovej opozície českej verejnosti k prezidentovi:

Z dokumentu *Slovo k listopadu*: „...politická kultura v úpadku a prezident, který narušuje koncept lidských práv, které prosazoval Václav Havel“¹⁰⁰

J. Duchoň (člen Masarykovy společnost): „Pětadvacet let od pádu totality je u nás rozměňován koncept lidských práv, který jsme budovali. Ekonomicky ani vojensky nikdy nebudeme velmocí, o to důležitější je naše důvěryhodnost a věrnost humanitním ideálům. Pro nás, kteří ten režim zažili, je neuvěřitelné, že prezident Miloš Zeman jede do komunistické Číny, aby se inspiroval, jak stabilizovat společnost.“¹⁰¹

M. Kocáb (hudobník): „V poslední době mi vadí Zemanův vztah k Číně a Rusku.“¹⁰²

V. Luxová: „Pokud se vyjadřuje k obchodním otázkám, je to v pořádku, ale pokud k otázkám demokracie a práv, k tomu, že se musíme učit v Číně, tak mám dojem, že se vracíme před revoluci a že nám to není zapotřebí.“¹⁰³

¹⁰⁰ SINE NOMINE. *Charisté: Selhaly politické strany i prezident*. MF DNES, 14.11.2014, s.3

¹⁰¹ POŠMURA, L. *Přišly sme, aby se tá hrozná doba už nikdy nevrátila*. MF DNES, 18.11.2014, s.2

¹⁰² POKORNÝ, J; PETRÁŠOVÁ, L. *Druhý listopad na Národní třídě. Běž domů, Zemane!* MF DNES, 18.11.2014, s.3

¹⁰³ HUBENÝ, J. *Luxová: Máme prezidenta, který nereprezentuje stát*. MF DNES, 24.11.2014, s.1

Vzhľadom na prítomnosť mnohých spravodajských hodnôt, ktoré návšteva Číny prezidenta Zemana v sebe ponúkala, je zaujímavé, že denník naň reagoval spočiatku veľmi zdržanlivo. Jeho kritika sa na stránkach denníka objavila až neskôr. V tomto prípade sa dá povedať, že denník skôr reagoval na "protizemanovské" nálady v spoločnosti, ako bol sám ich impulzom. S rapídny nárastom nespokojnosti medzi českou verejnosťou narástla aj kritika, vystavaná na konflikte zdanlivo nezlučiteľných hodnôt obchod vs. ľudské práva.

5.3. Čína a Tibet – nový pohľad na ich vzťahy?

Názov tejto kapitoly v sebe skrýva dve otázky: zmenil sa pohľad ČR na čínsko-tibetské vzťahy v roku 2014? A zmenil sa pohľad na ich vzťahy, ktorý nám poskytuje denník MF DNES?

V prvom prípade by jednoznačná odpoveď mohla byť zavádzajúca. Na jednej strane je jasná zmena postoja ČR k Číne a Tibetu na pozícii politických predstaviteľov oproti roku 2014. Zmena však nesúvisí s prehodnotením čínsko-tibetských vzťahov, ale s dlhodobým postojom českých politických strán, ktoré sú v analyzovaných rokoch pri moci. Medzi českou verejnosťou však obrat smerom k Číne nástupom vlády ČSSD nenastal, o čom svedčí i nespokojnosť s novým smerom zahraničnej politiky. Problematika ľudských práv je v českej spoločnosti veľmi hlboko zakorenená, preto uprednostnenie obchodu nad ľudskými právami nenachádza v nej podporu.

Pri snahe odpovedať na druhú otázku je potrebný komplexný pohľad na tému na stránkach denníku v roku 2014. Doposiaľ bola analýza zameraná najmä na politických aktérov, preto priblížim i ostatné témy a aktérov, aby sme dostali celkový obraz.

Zvýšený výskyt článkov v marci súvisí s priestorom venovaným téme Vlajka pro Tibet. Regionálne mutácie denníka prinášali informácie o tejto kampani rovnakým spôsobom ako v roku 2008. Väčšinu tvorili informácie o zapojení do tejto kampane. Opätovne mestá a obce, v ktorých sa vlajka neobjavila, boli v denníku zviditeľnené a verejne skritizované.

Kraj Hradecký: „Nemůžeme čekat, že současná krajská garnitura prolezlá komunisty, (...), projeví soucit či solidaritu s někým neprávem bitým.“¹⁰⁴

Kraj Královéhradecký: „oranžovo-rudá koalice ČSSD - KSČM rozhodla, že (...) se letos ke každoroční tiché podpoře Čínou okupovaného Tibetu nepřipojí, krajští opozičníci i ostatní lidé to tak nenechali a vlajku v sídle kraje včera navzdory hlasování přece jen vyvěsili.“¹⁰⁵

Kraj Plzeňský: „Hejtman prohlásil, že podobných „Tibetů“ je na světě víc a nebylo by dobré upřednostnit jeden na úkor ostatních. Náměstek vysvětloval, že kraj nechce kazit obchody podnikatelům. (...) I kdyby na světě bylo tisíc oblastí s problémy jako má Tibet, vždy je lepší se symbolicky zastat alespoň jedné z nich, než se tvářit, že se nic neděje.“¹⁰⁶

Kraj Liberecký: „(...) na radnici se v pondělí po dvou letech opět zatřepotala tibetská vlajka. Toto každoroční symbolické gesto na podporu Čínou utlačovaného Tibetu totiž komunální politici dva roky odmítali. Důvod? Nechtěli naštvat soudruhy z čínského města Beihai, se kterým město uzavřelo partnerství. (...) Byznys se totiž před lidskými právy nezastaví.“¹⁰⁷

Neúčast' na kampani a odmietnutie vyjadrenia podpory naberá morálny rozmer. Zástupcovia (stredo)ľavicových strán ČSSD a KSČM sú prezentovaní vo veľmi zlom svetle: ako strany, ktorých nezaujíma problematika Tibetu a ľudských práv, alebo ju podradujú obchodu. Už tu sa teda objavuje konflikt obchod vs. ľudské práva. Z článkov navyše vyplýva, že zástupcovia krajov nereprezentujú mienku verejnosti. V tomto prípade je mediálne zobrazenie udalosti podobné ako v roku 2008.

Významnou zmenou je však prezentácia ekonomického aspektu česko-čínských vzťahov, z čoho vyplýva aj väčší počet aktérov prezentujúcich svoj postoj k Číne, resp. k Tibetu, vyplývajúci z obchodnej spolupráce s Čínou. Ukážky tohto sme videli pri viacerých témach – v súvislosti s M. Zemanom, i s kampaňou Vlajka pro Tibet. Ďalším príkladom je napr. kritika hejtmana Petery:

¹⁰⁴ MAREČEK, P. *Žádná vlajka? Svatá prostoto!* MF DNES, 8.3.2014, s.1

¹⁰⁵ SINE NOMINE. *Opoziční „partyzáni“ vyvěsily vlajku Tibetu.* MF DNES, 11.3.2014, s.1

¹⁰⁶ NEDVĚD, J. *Hejtmanství, vlajka, výmuvy i nechuť se ozvat.* MF DNES, 11.3.2014, s.2

¹⁰⁷ TRDLA, M. *V Jablonci se opět vrátili do Evropy.* MF DNES, 11.3.2014, s.2

„Stojí to opravdu za to? ptal jsem se sociálnědemokratického hejtmana Miloše Petery, když jsme mluvili o tom, jestli všechno to české poklonkování čínským komunistům může přinést nějaké pozitivní výsledky. (...) hejtman po vzoru prezidenta Zemana, s nímž byl na návštěvě Číny, o „nějakých“ lidských právech nikdy nemluví. Prostě ekonomika je z pohledu těchto dvou mužů (a zdaleka nejen jich) důležitější. Vždyť přece Číňané slibují v kraji rozšíření své nevelké fabriky, možná do kraje dostaneme i více čínských turistů, snad se podaří vyjednat také častější letecké spojení.“
108

Článok sa nesie v podobnom duchu, ako tie predchádzajúce – politik, u ktorého je uvedená stranícka príslušnosť k ČSSD, je kritizovaný za ekonomické priority a ľahostajnosť k ľudským právam, k čomu prispievajú výrazy ako *poklonkování komunistům*, o „nějakých“ *lidských právech*, *ekonomika je důležitější*.

Druhou zmenou je prezentácia aktérov, ktorí sú zobrazovaní ako významní hýbatelia zahraničnej politiky a vplyvu na postoj vlády ČR k Číne, ako napr. Petr Drulák a Jaroslav Tvrdík.

MF DNES o P. Drulákovi: „Zastávat se lidských práv autoritářských režimů v Číne považuje za chybné a škodlivé. Havel podle něj nevytvořil ve světě České republice žádné renomé. Pokládá to za falešný univerzalizmus, pokus vnucovat jiným naši představu demokracie. Česká ultrapravice by to neřekla lépe“¹⁰⁹

„Je pak skutečně náhoda, že právě tyto lidé prosazují a hájí otočení kormidlem české zahraniční politiky směrem k Číne? Že jsou pro ně lidská práva tak titěrná, že stojí za to o nich pomlčet, když nějaká česká firma možná za to získá zakázku v nejlidnatější zemi světa?“¹¹⁰

MF DNES o J. Tvrdíkovi: „Předchozí, středopravicové vlády přitom dávaly najevo, že se zemí, kde se nedodržují lidská práva, nechce mít Česko nic společného. Teď je vše

¹⁰⁸ BARTONÍČEK, R. *Peníze na hejtmanství váží víc než lidská práva. Čínska cesta to potvrdila*. MF DNES, 31.10.2014, s. 2

¹⁰⁹ RYCHLÍK, B. *Hříchy nové české vlády už se strádají*. MF DNES, 2.6. 2014, s.8

¹¹⁰ KOPECKÝ, J. *Husakovy děti, disidenti a lidská práva*. MF DNES, 29.8.2014, s.10

jinak, u moci jsou sociální demokraté a s Číňany se setká sedm set českých politiků a byznysmenů. ¹¹¹

„Svoji roli bych neoznačil jinak než jako velmi malý střípek mozaiky velké změny vztahů dvou zemí. Tato změna nevyplývá z vlivu jednotlivce, ale z jiného pohledu levice na ekonomickou diplomacii. ¹¹²

Ich prezentácia je obdobná ako u hejtmana Petery. Do protikladu sú postavení k V. Havlovi a predchádzajúcim stredopravicovým vládam, čo posilňuje dojem polarizácie politického diskurzu. Prirovnaním Druláka k ultrapravicí jeho názory naberajú dojem nevhodnosti, a potenciálne i škodlivosti.

Z denníka badať menšiu orientáciu na postoj a vzťahy s Tibetom a väčšie zameranie na vzťahy ČR s Čínou. Rovnako spracovaná je pri porovnaní oboch rokov len téma Vlajka pro Tibet, odlišným je najmä prezentovanie pročínskeho postoja niektorých aktérov, čo sa v roku 2008 nevyskytovalo. V tomto prípade je však pozícia samotného denníka viditeľnejšia, čo sa odráža na častom výskyte kritiky zblížovania ČR s ČĽR a jej hlavných iniciátorov.

5.4. Zhrnutie výsledkov z roku 2014

V roku 2014 bolo uverejnených 89 článkov, ktoré boli zaradené do analýzy. MF DNES na svojich stránkach zachytáva nové smerovanie zahraničnej politiky, ktorá sa začína orientovať na Čínu. Čo sa týka jednotlivých aktérov. I v roku 2014 sú znovu prezentovaní najčastejšie politickí aktéri, a to najmä zástupci vládnej strany ČSSD. Prezentácia tejto témy je vystavaná na konfliktoch (ľudské práva vs. ekonomika, ČSSD vs. opozícia, hodnoty minulosti vs. hodnoty súčasnosti). Zo všetkého najviac dominuje v súvislosti s témou kritika opomíjania ľudských práv v snahe o naviazanie lepších ekonomických vzťahov s Čínou, pričom intenzita kritiky aktérov je rozdielna (ak porovnáme napr. kritiku Zaorálka a Zemana). V článkoch sú často využívané negatívne citovo zafarbené výrazy a irónia, ktoré slúžia na "reguláciu" intenzity kritiky.

¹¹¹ SINE NOMINE. *Tvrdik pozval pět set čínských byznysmenů.* MF DNES, 22.8.2014, s. 1

¹¹² SVOBODOVÁ, M. *Vláda se odvracela od Číny, Tvrdik si ji zatím podmanil.* MF DNES, 8.7.2014, s.2

Kritika vládnych politikov a prezidenta je vyjadrená i cez výroky známych osobností, čím je splnená hodnota personifikácie a elitných osôb. Najviac priestoru dostávajú počas v období osláv nežnej revolúcie, na pozadí ktorej sa súčasná situácia a priority vlády dostávajú do silného kontrastu s hodnotami revolúcie. Dochádza tým k naplneniu hodnoty kultúrnej blízkosti.

6. Overenie hypotéz

Hypotéza 1:

Vyšší počet článkov zaoberajúcich sa postojom ČR k Číne a Tibetu sa bude vyskytovať, ak budú splnené tieto spravodajské hodnoty.

1.2. *Vyšší výskyt článkov sa dá očakávať, ak bude splnená spravodajská hodnota vzťah k elitným osobám (návšteva dalajlámu v Prahe, návšteva českého ministra zahraničných vecí Lubomíra Zaorálka v Číne).*

1.3. *Vyšší výskyt článkov sa dá očakávať, ak bude splnená spravodajská hodnota negativity (smrť demonštrantov počas povstania v Lhase).*

Hypotéza č.1 a čiastkové hypotézy sa potvrdili. Obe spravodajské hodnoty sa v článkoch vyskytli. Hodnota vzťah k elitným osobám (viď. hodnoty podľa Galtunga a Ruge)/ mocenská elita (viď. hodnoty podľa Harcup a O'Neill) bola dominantnou hodnotou v oboch rokoch. Hodnota negativita sa potvrdila len pri tragických udalosti počas povstania v Lhase. Ďalšími odhalenými hodnotami sú:

- *konflikt* – najčastejšie prítomná hodnota, téma vystavaná na konfliktoch (Čína vs. Tibet, vládni vs. opoziční politici, ľudské práva vs. obchod)
- *kontinuita*: v rámci témy olympijských hier v roku 2008 a nového kurzu zahraničnej politiky ČR v roku 2014;
- *personalizácia*: dva rozdielne postoje k Číne a Tibetu reprezentujú konkrétni politici/ ľudia.

Hypotéza č.2:

MF DNES sa bude zameriavať na postoj politických a ekonomických aktérov, ostatní aktéri dostanú menší priestor.

Hypotéza č. 2 sa potvrdila. Ako sa dalo očakávať zo zamerania témy na zahranično-politickú udalosť, postoj politických aktérov bol v denníku prezentovaný najčastejšie. Ekonomickí aktéri dostali viacej priestoru na vyjadrenie svojej pozície v roku 2014 v porovnaní s rokom 2008, čo súvisí s novou ekonomickou diplomaciou ČR orientovanou na Čínu v roku 2014. Medzi ďalšími aktérmi boli autori článkov, známe osobnosti a verejnosť, ktorí v oboch rokoch boli zobrazovaní ako podporovatelia utláčaného Tibetu.

Hypotéza č.3:

V denníku budú prezentované typické stereotypy, čo sa týka postoja politických aktérov – pravicové strany a politici budú zobrazované ako protibetské, ľavicové strany a politici ako pročínske.

Hypotéza č.3 sa tiež potvrdila. Stereotypné zobrazovanie postoja pravicových a ľavicových strán a politikov bolo jedným z typických charakteristík textov. Pravicové strany (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL) boli zobrazované ako protibetské, bol s nimi spájaný dôraz na dodržiavanie ľudských práv a dobré vzťahy s dalajlámom. Naopak ľavicové strany (ČSSD a KSČM) boli zobrazované ako pročínske a s ekonomickými prioritami. Ostatní aktéri sa stotožňovali s postojom a hodnotami pravice, čím dotvárali dojem väčšinového názoru v českej spoločnosti.

Hypotéza č.4:

V roku 2014 bude oproti roku 2008 zaznamenaná zmena v postoji vládnych politických predstaviteľov k Číne z dôvodu ekonomického zblížovania oboch krajín.

Hypotéza sa potvrdila. Na stránkach denníku bola táto zmena pozorovateľná. Zatiaľ čo v roku 2008 bol v článkoch zdôrazňovaný postoj vládnych pravicových politikov k Tibetu, v roku 2014 bol dôraz kladený na vzťahy ČR s Čínou. Odrazilo sa to na tematickom zameraní článkov (oficiálne návštevy ministra zahraničných vecí a prezidenta v Číne, ekonomické hľadisko česko-čínskych vzťahov) i na väčšom výskyte ekonomických aktérov orientovaných na Čínu v roku 2014.

Hypotéza č.5:

Denník MF DNES bude reagovať na viditeľnú zmenu postoja vlády ČR v súvislosti s naviazaním bližších vzťahov s Čínou vyšším výskytom negatívnych hodnotení, kritiky, citovo zafarbených slov, atď.

Posledná hypotéza sa potvrdila čiastočne. Kritika sa nespája s vládou ako celkom, ale s konkrétnymi politickými predstaviteľmi (Zaorálek, Zeman, Petera, Drulák). Intenzita kritiky je rozdielna u jednotlivých aktérov. Najväčšia kritika a negatívnych hodnotení zaznieva na adresu prezidenta Zemana. Vyjadrenia ministra Zaorálka počas jeho návštevy Číny nedosiahli rovnakého mediálneho ohlasu ani kritiky. Pri popise ďalších

dôležitých postáv v čínsko-tibetských vzťahoch prichádzalo k podsúvaniu hodnotiacich súdov autormi článkov. Zo sémantického hľadiska autori využívajú citovo zafarbené slová a prirovnania, ktorými z nich vytvárajú obrazy negatívny postáv.

Záver

Cieľom bakalárskej práce *Postoj ČR k čínsko-tibetským vzťahom pohľadom denníku MF DNES* bolo priblížiť prezentáciu postoja rôznych aktérov k čínsko-tibetským vzťahom na stránkach denníku MF DNES. Zamerala som sa konkrétne na to, akí aktéri dostávajú priestor na prezentáciu svojho postoja, aký je ich vzťah k Číne a Tibetu, a aké prostriedky najčastejšie využíva MF DNES na ich prezentáciu.

Cieľom teoretickej časti práce bolo poskytnúť kontext pre jej praktickú časť. Je preto rozdelená do dvoch častí. V prvej z nich boli objasnené koncepty súvisiace s vplyvom médií v spoločnosti. Medzi inými sú v nej priblížené spravodajské hodnoty vyvedené z analýzy viacerých teoretikov, ktoré boli následne identifikované v článkoch MF DNES v praktickej časti práce. Druhá časť je zameraná na priblíženie problematiky konfliktu medzi Čínou a Tibetom. Na základe toho sme mohli vidieť, že korene ich vzťahu siahajú hlboko až do 7. storočia. Rovnako sme mohli vidieť, že spornými momentami tohto vzťahu, z ktorých vyplýva rozdielna interpretácia histórie a stupňa politických zväzkov, sú vyhlásenie nezávislosti Tibetu v roku 1913, právny status samostatného Tibetu po jeho vyhlásení, a oprávnenosť pričlenenia tibetského územia v roku 1951. Postoj medzinárodného spoločenstva je v tomto spore jedným z rozhodujúcich prvkov, preto je praktická časť práce zameraná na spôsob prezentácie postoja rôznych českých aktérov v denníku MF DNES.

Výskumná časť práce spočíva na analýze článkov, v ktorých sa nachádza zmienka o postoji minimálne jedného aktéra k čínsko-tibetským vzťahom, pričom sledovanými obdobiami sú roky 2008 a 2014. Analýza bola prevádzaná skúmaním postoja na vybraných udalostiach, ktoré tématicky pokrývajú obsah jednotlivých článkov.

Z roku 2008 bolo analyzovaných 98 článkov, ktoré reagovali na udalosti: povstanie v Lhase, kampaň Vlajka pro Tibet, letné olympijské hry v Pekingu a návšteva dalajlámu v Prahe. Na základe toho sme dostali obraz väčšinovej podpory Tibetu naprieč českou spoločnosťou, čo denník dosiahol dominantnou prezentáciou protibetského postoja rôznych aktérov. Jediný, kto v roku 2008 bol prezentovaný v názorovej opozícii, je Jiří Paroubek. Na jeho nekonformný, a na stránkach denníku prezentovaný ako menšinový, názor následne vyvolal kritickú reakciu redaktorov denníka, čo dotvára

dojem názorovej orientácie denníka. K nevyváženému zobrazovaniu prívržencov jednej strany sporu (v tomto prípade Tibetu) môžeme zaradiť k prostriedkom agenda-setting, ktoré denník využil, navrhnutie témy *OH v Pekingu a ľudské práva* v rámci projektu *Studenti píšú noviny*.

Z roku 2014 bolo do analýzy zahrnutých 89 článkov, ktoré pokrývali udalosti: návšteva ministra Zaorálka v ČĽR, návšteva prezidenta Zemana v ČĽR, kampaň Vlajka pro Tibet a vzájomné obchodné vzťahy medzi ČR a ČĽR. Na pročínsku orientáciu vládnej strany ČSSD a prezidenta reaguje denník čiastočnou zmenou prezentácie postoja jednotlivých aktérov k Číne a Tibetu. V roku 2014 sa centrum pozornosti prenáša zo vzťahov ČR k Tibetu na vzťahy ČR k Číne. Z toho vypýva ďalšia charakteristika, ktorou je prezentácia postoja aktérov okolo denníkom prezentovaného konfliktu obchod vs. ľudské práva.

Práve politickí aktéri dostávajú najčastejšie priestor na vyjadrenie svojho postoja k Tibetu/ Číne. Denník zobrazuje názorovú opozíciu politických zástupcov pravice a ľavice (vždy zdôraznená ich príslušnosť ku konkrétnej politickej strane), čím je politický diskurz k čínsko-tibetskej problematike zobrazovaný ako silne polarizovaný (ODS, KDU-ČSL, TOP 09 verzus ČSSD). Medzi ďalšími aktérmi dominujú autori článkov, ktorý využívajú priestor na prezentáciu vlastného názoru k téme. Kritický tón, negatívne zafarbené expresívne výrazy a irónia slúžia ako hlavné prostriedky využívané v kritike, ktorej intenzita sa však u rôznych aktérov mení. V oboch rokoch je postoj českej verejnosti obmedzený na prezentáciu podpory Tibetu vo forme demonštrácií, koncertov a podobne. Denník len minimálne využíva názory odborníkov na čínsko-tibetský konflikt (viď. jeden rozhovor s etnológom), rovnako nepribližuje históriu ich vzťahov, z čoho možno odvodiť, že ráta s predchádzajúcimi vedomosťami publika o danom konflikte.

Čo sa týka spravodajských hodnôt, v oboch rokoch vyniká hodnota vzťah k elitným osobám. Okrem politikov vyjadrujú svoj postoj známe osobnosti zo sveta športu a kultúry. Rovnako je v oboch rokoch silno prítomná hodnota konfliktu. V roku 2008 sú zobrazované konflikty Čína vs. Tibet, pravicoví politici vs. Paroubek, Komárek vs. Paroubek. V roku 2014 je základným konfliktom už vyššie spomínaný obchod vs. ľudské práva, ďalej ČSSD vs. ľudské práva, Zeman vs. ľudské práva, pravicové hodnoty

vs. ľavicové hodnoty. Autori (a denník ako celok) plnia funkciu “strážneho psa demokracie”¹¹³, a to najmä v roku 2014, kedy z ich pohľadu dochádza k ohrozeniu dominantných a preferovaných hodnôt v spoločnosti (k nadradeniu ekonomických priorít nad ľudské práva). Ďalšími odhalenými spravodajskými hodnotami sú kontinuita, negativita a personalizácia.

SUMMARY

The aim of this bachelor thesis *The attitude of Czech republic to chinese-tibetan relations according to newspaper MF DNES* was to focus on presentation of the attitude of various actors to chinese-tibetan conflict on MF DNES pages in years 2008 and 2014.

The aim of the theoretical part was to clarify the context of media influence and the history of tibetan-chinese relations. Thanks to this we saw the main events that gives shape to the conflict and from which derive different interpretations of history and political commitments. These events are also the source of different points of view of supporters of chinese/ tibetan claims.

The practical part of thesis is based on analysis of the articles mentioning the position of Czech actors to Chinese-Tibetan relations. Following the most important events relevant to our topic, we obtained some similarities and differences between the two analysed years.

In 2008 98 articles have been analysed. Thanks to that we obtained the picture of majoritarian support of Tibet among Czech society - from politics to ordinary people. This was achieved by presentation of only Tibetan supporters and focusing on the topic of human rights. The only person presented in opposition was J. Paroubek. His opinion got him into the confrontation with one of the diary editor, which strengthens MF DNES point of view of the relations.

¹¹³ OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2011, s.10.

In 2014 89 articles have been analysed obtaining different picture of the attitude of czech political leaders. In MF DNES the change of attitude is linked to the right-wing values of Czech Social Democratic Party, especially economic priorities. From there derives emphasis on the conflict human rights vs. business. The reaction of MF DNES is higher appearance of articles with criticism, negative tone and irony, but with notable difference in the intensity of the criticism depending on the specific political/ economic leader.

Politics is the group of actors with the highest number of presented opinions. Other actors were given much less space. The position of czech public is demonstrated only through activities to support Tibet. The editors of the diary are trying to hold the position of “watchdogs of democracy” by posting articles questioning superiority of the economic relations with China over human rights.

In the analysis the following news values were revealed: reference to elite people, continuity (news values according to Galtung and Ruge), conflict (news values according to Lippman) and power of elite and bad news (according to Harcup and O’Neill).

Použitá literatura:

- HEATH, J. *Tibet and China in the 21st Century*. London:SAQI, 2005. ISBN 0-86356-591-3.
- DILLON, M. *China. A Modern History*. London: I.B.Tauris, 2010. ISBN 978-1-85043-582-2.
- DURHAM, M.G.; KELLNER, D.M. *Media and Cultural Studies*. Oxford: Blackwell Publishing, 2006. ISBN 978-1-4051-3258-9.
- CHAPMAN, J.L.; NUTALL, N. *Journalism Today: A Themed History*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2011. ISBN: 978-1-4051-7952-2.
- JIRÁK, J.; BURTON, G. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.
- JIRÁK, J.; KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 2.vyd., Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-287-4.
- LIŠČÁK, V. *Dějiny Číny, Taiwanu a Tibetu v datech*. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-364-0.
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-338-3.
- OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN: 978-80-246-1899-9.
- REIFOVÁ, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*.1.vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- RUŽIČKA, V. *Média a politika v konzumní společnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3667-9.
- SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SHOEMAKER, P.J.; VOS, T. *Gatekeeping Theory*. Taylor & Francis, 2009. ISBN 978-02-0393-165-3.

ŠTEDROŇ, B.; POTUČEK, M.; PROROK, V.; LANDOVSKÝ, J.; ŘÍHA, R. a kol. *Politika a politický marketing*. Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-448-3.

TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. 1.vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

Internetové zdroje:

COHEN, B. *The Press and Foreign Policy*. [online] Princeton: Princeton University Press, 1963. Dostupné na <http://www.rencio.net/rezensionen/zeitschriften/medialni-studia/2012/1/ReviewMonograph172736048/@@generate-pdf-recension?language=de>

ČTK. *Zaorálek v Číne: Česko nepodporuje samostatnost Tibetu*. [online] Blesk, 29.4.2014. Dostupné na <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/248364/zaoralek-v-cine-cesko-nepodporuje-samostatnost-tibetu.html>

FURST, R. *Má mít Česká republika dlouhodobou strategii ve vztazích s Čínou?* [online] Ústav mezinárodních vztahů Praha. s.1 Dostupné na http://www.dokumenty-iir.cz/PolicyPapers/PP_Furst.pdf

GALTUNG, J.; RUGE, M.H. *The Structure of Foreign News*. [online] Journal of Peace Research, vol.2, č.1, 1965. Dostupné z <http://www.jstor.org/discover/10.2307/423011?uid=3739024&uid=2&uid=4&sid=21106100637311>

HARCUP, T; O'NEILL D. *What is News? Galtung and Ruge revisited*. [online] Journalism Studies, 2010. Dostupné na <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14616700118449>

McCOMBS, M. *The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion*. [online] Austin: University of Texas, 2003. Dostupné na http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/mccombs01.pdf

PROCHÁZKOVÁ, M. *Vlajka pro Tibet. Tisková zpráva k 10.3.2008*. [online] Dostupné na <http://www.tibinfo.cz/clanek.php?id=586>

SINE NOMINE. *Česko uznává celistvost Číny, řekl Zeman. Včetně Tibetu a Tchajwanu.* [online] Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/cesko-uznava-celistvost-ciny-tibet-zeman-f1k-/zahranicni.aspx?c=A141027_120243_zahranicni_bse

SINE NOMINE. *Nepřijel jsem vás učit lidská práva, řekl Zeman v čínské televizi.* [online] Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/zeman-rozhovor-cinska-televize-d3h-/domaci.aspx?c=A141030_180201_zahranicni_mlb

SINE NOMINE. *Vláda chce obnovit vztahy s Čínou, návštěvy zahájí Zaorálek.* [online] 23.4.2014. Dostupné na <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vlada-chce-obnovit-vztahy-s-cinou-navstevy-zahaji-zaoralek/r~fbbeb778cae911e3af98002590604f2e/>

SINE NOMINE. *Zaorálek v Číně: Samostatnost Tibetu nepodporujeme.* [online] Česká televize, 29.4.2014. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/271230-zaoralek-v-cine-samostatnost-tibetu-nepodporujeme/>

SOROKA, S.N. *Media, Public Opinion and Foreign Policy.* [online] Harvard International Journal of Press and Politics 8(1), 2003. Dostupné na <http://degreesofdemocracy.net/Soroka%28HIJPP%29.pdf>

STRAŠÍKOVÁ, L. *Neúspěšné protičínské povstání znamenalo odchod dalajlamy do exilu.* [online] ČT24, 10.3.2011. Dostupné na <http://m.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/48000-neuspesne-proticinske-povstani-znamenalo-odchod-dalajlamy-do-exilu/>

Tibet – It's Ownership and Human Rights Situation. [online] 1992. Dostupné na <http://www.china.org.cn/e-white/tibet/>

Ústav mezinárodních vztahů. <http://www.iir.cz/static/podpora-verejne-debaty>

WHITE, D.M. *The "Gate Keeper": A Case Study in the Selection of News.* [online] 1950. Dostupné na <http://www.aejmc.org/home/wp-content/uploads/2012/09/Journalism-Quarterly-1950-White-383-90.pdf>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1: Počet článkov so zmienkou o postoji rôznych aktérov v jednotlivých mesiacoch roku 2008 (graf).

Príloha č. 2: Prehľad aktérov a počtu vyjadrení na povstanie v Lhase (tabuľka).

Príloha č. 3: Prehľad aktérov a počtu vyjadrení na LOH v Pekingu (tabuľka).

Príloha č. 4: Počet článkov so zmienkou o postoji rôznych aktérov v jednotlivých mesiacoch roku 2014 (graf).